

Громадська думка про правотворення

**/Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
правової електронної інформації/**

2011 № 17

Шановні колеги!

Запрошуємо вас до співдружності в розробці нового періодичного видання, що має на меті оперативно відображати актуальні питання законотворення. Ваші відгуки і пропозиції просимо надсилати за електронною адресою: gdpp@yandex.ua.

Громадська думка про правотворення

Бюлетень оперативних матеріалів на базі аналізу
правової електронної інформації
№ 17 2011

Засновники

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Національна юридична бібліотека

Головний редактор

О. Онищенко, академік НАН України

Редакційна колегія

В. Горовий,

Н. Іванова (відповідальна за випуск), А. Берегельська,
Л. Присяжна, С. Ємельянов

Заснований у 2011 році
Видається двічі на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна
gdpp@yandex.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2011

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ	3
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС	4
НОВИНИ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ	11
ВІДГУКИ	20
Проект Закону «Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2012 рік” ».....	20
Законопроект «Про внесення змін до ст. 18 Закону України “Про засади функціонування ринку природного газу” ».....	24
Законопроект «Про ринок земель»	26
Законопроект «Про внесення змін до Закону “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” ».....	30
Закон України «Про вибори народних депутатів України»	33
Законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо розширення числа платників збору на обов’язкове державне пенсійне страхування)»	36
Інше	37
ПРОГНОЗИ	41
ЗАРУБІЖНІ ПРАВОВІ НОВИНИ	45
КОМЕНТАРІ ЗАРУБІЖНИХ ЕКСПЕРТІВ	50
ДІАЛОГИ	50
ЩОДЕННИК БЛОГЕРА	72

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ

Процедуру ліквідації підприємств спрощено

19 грудня набрав чинності Закон України № 3384-VI “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедур припинення юридичних осіб та підприємницької діяльності фізичних осіб-підприємців за їх рішенням”. Законом передбачено зміни до КпАП, Господарського і Цивільного кодекси, Законів “Про господарські товариства”, “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”, “Про колективне сільськогосподарське підприємство”, “Про сільськогосподарську кооперацію”. Проблема процедури ліквідації суб’єктів господарювання була вже давно назрілою, адже всім відомо що реєстрація підприємства є набагато простішою ніж його ліквідація.

Позитивно фахівцями оцінюється впровадження принципу мовчазної згоди державного реєстратора на внесення до ЄДР даних без довідок податкового органу та інших фіскальних органів. Суть принципу полягає в тому, що юрособа та фізособа-підприємець, які припиняються (після закінчення строку пред’явлення кредиторських вимог та вчинення ними всіх потрібних від них дій) набувають права подати пакет документів для держреєстрації факту свого припинення навіть без наявності довідок контролюючих органів, якщо останні ухиляються від призначення, проведення позапланової перевірки та складання довідки (акта); від підписання керівником та видачі довідки про відсутність заборгованості; від учинення інших дій, що вимагаються від них згідно з порядком проведення ліквідації юросіб та фізосіб-підприємців.

Деякі експерти негативно оцінюють посилення відповідальності за порушення процедур при припиненні суб’єктів господарювання; збільшення розмірів штрафів в разі для підприємців. Крім того, якщо почалася процедура ліквідації, фіскальний контролюючий орган може призупинити процедуру припинення, шляхом направлення заперечення на адресу державного реєстратора.

Імовірний розвиток подій:

– експерти зазначають, що норма про мовчазну згоду буде важко реалізовуватися у зв’язку з можливістю відмови самого державного реєстратора її виконувати. Якщо підприємець судитиметься з державним реєстратором, маючи на те підстави, то термін ліквідації може затягнутися на невизначений термін і стати більшим, ніж ліквідація в загальному порядку.

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Н. Порватова, влас. кор. НЮБ

Оподаткована розкіш

Тема введення податку на розкіш в Україні обговорюється протягом останніх кількох років. Міністерство соціальної політики України перейшло до конкретних кроків і розробило законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження податку на багатство», яким з 1 січня 2012 р. планується збільшити податковий прес на багатих.

До 2017 р. фізичні особи, як резиденти, так і нерезиденти, які володіють рухомим і нерухомим майном в Україні та під час покупки дорогих товарів платитимуть новий податок.

За словами міністра соцполітики, податок на розкіш стосуватиметься виключно фізичних осіб, і його мета – обкласти податком дорогі товари. Такими С. Тігіпко вважає дорогі автомобілі, літаки, мотоцикли, яхти, великі будинки, великі площі землі біля будинків, дорогі речі, такі як годинники або одяг, що коштують понад 2 тис. євро. Операції з купівлі цих товарів обкладатимуть додатковим податком. Отримані гроші пропонують скерувати до Пенсійного фонду.

Кабінет Міністрів ініціює запровадження диференційованого оподаткування доходів фізичних осіб. Фізичні особи з доходами до 10 мінімальних зарплат будуть сплачувати податок на прибуток за ставкою 15 %, а з доходами понад 10 мінімальних зарплат – 17 % (мінімальна зарплата в Україні становить 922 грн, на 1 січня 2012 р. вона становитиме 1073 грн). Для довідки: за даними Державної податкової служби, в Україні налічується понад 6,6 тис. мільйонерів (багато з яких перебувають на державній службі).

Крім того, Кабінет Міністрів ініціює запровадження податку 5 % на доходи, одержувані фізичними особами від розміщення депозитів у банках, при сумі депозиту від 200 тис. грн. Як заявив М. Азаров, більшість громадян – понад 90 %, чий заощадження не сягнули цієї суми, не будуть сплачувати такий податок.

Планується ввести податок і на нерухомість. Площа квартир, які обкладатимуться податком, починається з 200 м кв., будинків – з 400 м кв. Ставка податку становить 2 % мінімальної зарплати за квадратний метр. На земельні ділянки пропонується диференційований

податок залежно від призначення землі і місцезнаходження. Податком будуть обкладати присадибні ділянки площею 0,75 га в селах, 0,45 га – в селищах, 0,3 га – у містах. З ділянок для індивідуального дачного будівництва візьмуть податок тільки в тому випадку, якщо їх площа перевищує 0,3 га, з ділянок для ведення садівництва – 0,36 га (якщо на них розташований житловий, дачний або садовий будинок, то понад 600 м кв.). З землі несільськогосподарського призначення площею понад 0,5 га потрібно буде платити 5 % від нормативної оцінки ділянки або 25 % від оцінки землі в області.

Автомобілі будуть обкладатися податком у розмірі 20 % мінімальної зарплати за кожні 100 куб. см, якщо об'єм їхніх двигунів перевищує 3400 куб. см, мотоцикли – з об'ємом понад 800 куб. см. Таким чином, під підвищений податок автоматично підпадають багато моделей Mercedes-Benz, Audi, BMW, Lexus, Infinity і преміальні Bentley, Maserati, Ferrari...

Зараз в Україні 8 млн автомобілів, і близько 9,5 тис. з них підлягають оподаткуванню. Планується, що чим старша автівка, тим менше доведеться за неї платити, а після 7 років використання автомобіля податку взагалі не буде. «Кількість автомобілів, які будуть обкладатися податком, – 1,5 % від загальної кількості власників автомобілів», – повідомила радник міністра соціальної політики та праці С. Воробей.

Власники літаків і вертольотів будуть платити по 0,2 % мінімальної зарплати за 1 кг ваги, а податок для водних суден в 20 % мінімальної зарплати буде прив'язаний до потужності двигуна. Кабмін погодився вивести з-під оподаткування буксири, баржі та риболовецькі судна. Податок платитимуть лише власники яхт та інших суден для дозвілля або спорту.

Сплачувати податки за користування коштовними речами доведеться вже з 1 січня. Звісно, якщо депутати підтримають законопроект, розроблений у Мінсоцполітики. При покупці годинників, телефонів, зброї, ювелірних виробів з дорогоцінних металів вартістю понад 2 тис. євро, а також взуття, одягу, хутра, антикваріату вартістю від 3 тис. євро необхідно буде протягом місяця сплатити 10 % їх вартості. Ця ж ставка буде додатково сплачуватися при ввезенні товару фізособою в Україну.

Сплачувати податок на предмети розкоші будуть продавці, тобто магазини. Причому перераховувати кошти вони повинні до 20 числа кожного місяця. Податок на нерухомість та транспортні засоби повинні будуть сплатити самі власники майна до 1 вересня року,

наступного за звітним. Мінсоцполітики розраховує, що за рахунок цих ініціатив бюджет додатково отримає майже 810 млн грн на рік. Причому левову частку принесуть авто (593,95 млн грн), нерухомість (102,53 млн грн) та земельний податок (50 млн грн).

Але експерти називають законопроект популістським, оскільки існує легальна можливість ухилитися від сплати нового податку. Платником податку може бути виключно фізична особа. Тож, щоб уникнути податку на розкіш, буде достатньо оформити майно на фірму. У більшості багатих громадян дорогі автомобілі є на балансі їх фірм і підприємств. Впровадити податок на дорогі товари також досить складно. Якщо ставка цього податку буде низькою, це не покриє витрат на його адміністрування, а якщо дуже високою – багаті верстви населення можуть з таким же успіхом купувати дорогі речі за кордоном. Та й землю можна дробити на ділянки менше 0,5 га, зареєструвавши їх на кількох чоловік.

Спроби посилити податкове навантаження на багатіїв робилися в багатьох країнах. На початку 1990-х рр. в США були введені федеральні податки на розкіш – при купівлі коштовностей, хутра, яхт і приватних літаків. Однак протрималися вони лише три роки, оскільки очікуваного фіскального ефекту не принесли. Американці все частіше стали робити покупки за кордоном, що дуже сильно позначилося на місцевому бізнесі. Найдовше стягувався 3 % податок на автомобілі дорожчі 40 тис. дол, однак і його скасували в 2003 р.

У Європі «розкішний» податок набув поширення на острові багатіїв – Сардинії. З 2006 р. ним обкладалися яхти і приватні літаки, і в бюджет цього італійського острова від кожного власника яхти надходило в середньому по 20 тис. євро. Правда, як і в США, податок через три роки ліквідували – олігархи виявилися хитрішими, паркуючи судна та літаки подалі від острова.

Тим часом є країни, де податок на багатство продовжує працювати. Так, у Франції громадяни, які мають власність або статки на суму понад 720 тис. євро, щорічно платять 0,55–1,8 % від задекларованої суми майна. Що цікаво, якщо нерухомість купується в кредит, цей податок з неї не сплачується доти, доки позика не буде погашена або сума повернення в банк не досягне 720 тис. євро.

У вересні ввела податок на розкіш на найближчі два роки і Іспанія, яка сподівається з його допомогою вирішити хоча б частину своїх бюджетних проблем, одержуючи додатково по мільярду євро щороку. Цей податок торкнеться майже 160 тис. осіб, чий статки перевищують 700 тис. євро.

Від податку на розкіш до бюджету України перепаде небагато, вважають експерти, адже введення оподаткування розкоші можливе тільки в тих країнах, де жорстко декларуються не тільки доходи, а й витрати населення. Там, де нескладно дізнатися, кому належить та чи інша яхта або замиська садиба. В іншому випадку бізнес із продажу розкішних речей просто піде в тінь.

Імовірний розвиток подій:

– на думку експертів, введення 20 % ставки на доходи, що перевищують 15 мінімальних зарплат, імовірно, не призведе до збільшення фінансового тягара на багатих. Податкові декларації більшості не бідних на перший погляд людей демонструють мізерні доходи. До того ж, заможні українці давно навчилися берегти свої статки в офшорах. Отже, закон, швидше за все, торкнеться не стільки великих статків, скільки тих, хто працює відкрито і не ховається в тінь.

Ю. Половинчак, канд. іст. наук, зав. відділу НЮБ НБУВ

Банківське регулювання буде реформовано

Верховна Рада ухвалила в першому читанні проект закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Цей законопроект передбачає нові правові та організаційні засади здійснення регулювання та спостереження за діяльністю проблемних банків, виведення неплатоспроможних банків з ринку, а також перегляд повноважень між НБУ і Фондом гарантування депозитів фізичних осіб в процесі виконання перерахованих завдань.

Чинна система захисту вкладів була заснована ще в 1998 р., відзначає заступник голови Національного банку України І. Соркін. Проте розвиток надійної банківської системи, наголошує він, неможливо досягти без довіри суспільства, зокрема фізичних осіб. «Тому що сьогодні особлива увага приділяється системі гарантування вкладів фізичних осіб. Сподіваємося, що новий закон дозволить Фонду стати активним учасником у вирішенні проблем з неплатоспроможними банками», – зазначив він.

На думку одного з авторів законопроекту, народного депутата С. Аржевітіна, Фонд гарантування вкладів необхідно перевести на новий, більш високий рівень діяльності, коли він буде відповідати

не тільки за виплату коштів клієнтам ліквідованих банків, а й братиме участь безпосередньо у процедурі ліквідації проблемних банків. «В Україні Фонд гарантування, який на сьогодні працює в статусі виплатної каси, треба підняти на другий рівень, тобто це фонд, який буде виплачувати не тільки клієнтам проблемних банків, але й брати участь у процедурі ліквідації банку у випадку, якщо Національний банк прийме таке рішення», – сказав С. Аржевітін.

За словами голови Комітету ВР з питань фінансів, банківської діяльності, податкової та митної політики В. Хомутинника, проект закону передбачає скорочення витрат на виведення неплатоспроможних банків з ринку і зменшення збитків Фонду гарантування вкладів фізосіб, які виникають в процесі виплати вкладів. «Ми очікуємо, що таким чином буде зменшено фінансове навантаження на учасників ринку, НБУ і держбюджету. До того ж скоротяться ризики появи проблемних і неплатоспроможних банків, будуть впроваджені нові моделі оцінки та протидії можливим викликам на фінансовому ринку», – прогнозує депутат.

Законопроект передбачає запровадження оцінки банківської діяльності на основі системи управління ризиками, запровадження понять «проблемного банку» та «неплатоспроможного банку» із застосуванням кількісних та якісних критеріїв, які встановлюються Законом «Про банки і банківську діяльність».

Також передбачається передати повноваження щодо виведення з ринку неплатоспроможних банків від Національного банку України до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО). В пояснювальній записці зазначається: «в цілому, законопроект передбачає, що Національний банк України продовжуватиме виконувати функції з банківського регулювання, у тому числі здійснюватиме посилений нагляд за діяльністю проблемних банків та впроваджуватиме програми їх фінансового оздоровлення в межах встановлених законодавством часових обмежень».

НБУ продовжить застосовувати всі існуючі заходи впливу, в тому числі призначення куратора, як це визначено в Законі «Про банки і банківську діяльність», крім запровадження тимчасової адміністрації або призначення ліквідатора.

Водночас передбачено корегування практики супроводження діяльності проблемних банків з боку НБУ з метою удосконалення системи нагляду за проблемними банками та сприяння зменшення витрат ФГВФО в процесі роботи із неплатоспроможними банками.

Таким чином, законопроектом передбачено, що на першому етапі НБУ відноситиме банк до категорії «проблемних» при кризових симптомах: зниження регулятивного капіталу та/або нормативів капіталу на 10 % за місяць; невиконання банком вимоги вкладника або кредитора протягом 5 днів; системне порушення банком законодавства про відмивання доходів; подання недостовірної звітності; систематичне незабезпечення управління ризиками. Окрім того, НБУ зможе встановити додаткові критерії.

Рішення про визнання установи проблемною залишатиметься банківською таємницею. Банк матиме до 180 днів для усунення порушень, інакше НБУ визнає його «неплатоспроможним» і передасть у ведення ФГВФО. Підставою для цього також стануть зниження регулятивного капіталу або нормативів капіталу до однієї третини мінімально дозволеного рівня, а також невиконання банком 10 % своїх зобов'язань протягом 10 днів. Призначення тимчасового адміністратора і санація установи – завдання ФГВФО.

Держава не повинна оздоровлювати неплатоспроможні банки, якщо їх власники неефективно вели свій бізнес, вважає директор юридичного департаменту Національного банку України В. Новіков. На його думку, такі фінустанови необхідно виводити з ринку, а їх вкладникам повертати депозити через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Таку думку директор юридичного департаменту НБУ висловив під час засідання фінансового прес-клубу «Нові повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб: як зробити банківську систему надійнішою?», організованого Лігою фінансового розвитку.

За його словами, сьогодні система роботи із проблемними банками побудована таким чином, що вони виводяться з ринку майже в терміновому порядку. А завдяки передачі функцій адміністрування і ліквідації від Національного банку Фонду гарантування вкладів, як це передбачено законопроектом «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», регулятор зможе більше зосередитися на питанні нагляду за банками, тоді як фонд отримає інструментарій і мотивацію для оптимізації витрат і прискореного виведення із системи «мертвих» фінустанов.

Отже, Фонд здійснюватиме комплекс дій, пов'язаних із виведенням з ринку неплатоспроможних банків найменш витратним методом шляхом:

– ліквідації банку з прямим відшкодуванням з боку ФГВФО гарантованих депозитів вкладникам-фізичним особам;

- ліквідації банку з передачею/продажем його активів і зобов'язань, зокрема гарантованих депозитів, платоспроможному банку;
- передачі/продажу активів і зобов'язань, зокрема гарантованих депозитів, банку платоспроможному банку з подальшим відкликанням банківської ліцензії та ліквідацією неплатоспроможного банку;
- утворення перехідного банку з подальшим його продажем інвестору, який задовольняє визначеним критеріям, з переведенням на нього працюючих активів і визначених зобов'язань неплатоспроможного банку, з подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку;
- продажу цілого неплатоспроможного банку інвестору, який задовольняє визначеним критеріям, в тому числі з подальшим приєднанням або злиттям неплатоспроможного банку з іншим платоспроможним банком.

ФГВФО матиме виключні функції щодо здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації неплатоспроможних банків.

Законопроектом удосконалено повноваження адміністративної та виконавчої ради ФГВФО, порядок формування майна ФГВФО та отримання ним кредитів від Держави і Національного банку України у разі виникнення тимчасового дефіциту ліквідності. Розширені повноваження ФГВФО в частині питань перевірок банків, у тому числі працівники ФГВФО можуть бути залучені Нацбанком у проведенні спільних перевірок проблемних банків.

Законопроектом встановлений порядок процедури тимчасової адміністрації та ліквідації неплатоспроможного банку, функції та повноваження уповноважених осіб на здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації, вимоги до плану врегулювання неплатоспроможного банку.

Крім того, проектом закону передбачена можливість створення ФГВФО перехідного банку з подальшим його продажем за результатами конкурсу (аукціону) інвестору.

Законопроект в завершальних положеннях передбачає, що ті банки, які на сьогодні вже знаходилися на ліквідації, продовжуються ліквідуватися Національним банком, а щодо тимчасових адміністрацій, які сьогодні знаходяться в банках, може бути окреме рішення Національного банку. Тобто у фонду є деякий час – плюс шість місяців – на розробку нормативної бази і приведення організаційної структури до умов закону», – резюмує В. Новіков.

Експерти та учасники ринку підтримують ініціативу розділення повноважень регуляторів – світова практика свідчить про перспективність такого кроку.

Як заявив постійний представник МВФ в Україні М. Альєр, Міжнародний валютний фонд задоволений розвитком законодавчих ініціатив в Україні. За його словами, Фонд гарантування вкладів і його співпраця з наглядовими органами – ключовий елемент. «Якщо ж криза все-таки відбувається, необхідно підключати “Фонд гарантування депозитів та наглядових органів”... В цілому, ми задоволені законодавством України, яке сьогодні розвивають і ініціюють», – сказав М. Альєр, маючи на увазі і розглянутий проект закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Світовий банк (СБ) також очікує позитивних наслідків, зокрема зменшення витрат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Як заявила старший фінансовий спеціаліст Світового банку А. Пригожина, очікується, що одним з результатів реформи буде зменшення витрат Фонду, і таким чином – зменшення збитків Фонду та банківської системи, а також державного бюджету. Експерт СБ також уточнила, що Фонд має отримувати відшкодування витрат від продажу активів і майна неплатоспроможного банку. «В Україні сьогодні склалася ситуація, коли рівень відшкодування витрат Фонду досягає 3,6 %. У США аналогічний показник становить мінімум 85 %», – порівняла А. Пригожина.

НОВИНИ ЗАКОНОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ

З 12 по 20 грудня Президентом України були підписані закони:

1. Закон України № 4093-VI «Про внесення змін в ст. 10 Закону «Про цінні папери та фондовий ринок».

Кабінет Міністрів отримав право номінувати облігації внутрішнього державного займу (ОВДЗ) не тільки в національній, але і в іноземній валюті.

2. Закон України № 4025-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності».

Закон замінює кримінальну відповідальність за окремі види злочинів у господарській і економічній сфері на адміністративну. Зокрема, з Кримінального кодексу вилучаються статті 202, 203, 207, 208, 214, 215, 217, 218, 220, 221, 223, 225, 226, 228, 234, 235.

При цьому Кодекс про адміністративні правопорушення доповнюється новими статтями, за вчинення злочинів за якими передбачалася кримінальна відповідальність.

Гуманізована відповідальність за вчинення злочинів, передбачених статтями Кримінального кодексу 364-1, 365-1, 365-2.

Законом змінюється порядок застосування такого запобіжного заходу як застава. Застава полягає у внесенні коштів у національній грошовій одиниці на спеціальний рахунок, визначений у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів, чого досі не було передбачено.

3. Закон № 4018-VI «Про внесення змін в ст. 19 Закону “Про оцінку майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні”».

Закон скасовує вимоги обов'язкового завірення нотаріусом копій кваліфікаційних документів оцінщика, наданих підприємствами для отримання сертифікату суб'єкта оціночної діяльності.

Діючим Законом «Про оцінку майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні» визначено перелік документів, котрі повинні надавати фізичні особи (приватні підприємці) або юридичні особи для отримання сертифікату суб'єкта оціночної діяльності.

4. Закон № 4064-VI «Про внесення змін до ст. 26 Закону України “Про реабілітацію інвалідів в Україні” щодо забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, виготовленими за індивідуальним замовленням».

Передбачається, що держава гарантує розробку, виробництво технічних та інших засобів реабілітації і закупівлю спеціального автотранспорту, виробів медичного призначення і забезпечення ними інвалідів, дітей-інвалідів для соціальної адаптації, полегшення умов праці і побуту, спілкування інвалідів, дітей-інвалідів, поширює інформацію про таку продукцію. Крім того, передбачається безоплатне забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації за індивідуальною заявкою інваліда, послуги з післягарантійного ремонту здійснюються у вигляді грошової допомоги інвалідам для оплати вартості виданих виробів та послуг шляхом безготівкового перерахування коштів підприємствам, які виконали зазначені заявки та відповідні кваліфікаційним вимогам, визначеним федеральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики.

5. Закон № 4067-VI «Про внесення змін в ст. 20 Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”».

Документ дозволяє надати органам державної влади дані з Єдиного державного реєстра в електронному вигляді у зв'язку з здійсненням повноважень, визначеними законом.

Також пропонується заборонити органам державної влади надавати іншим особам за їх зверненням даних з ЄДРПОУ, отриманих у встановленому законом порядку.

Згідно з законопроектом, «порядок надання органам державної влади даних в електронному вигляді з Єдиного державного реєстру та їх перелік встановлюється спеціально уповноваженим органом з питань державної реєстрації за погодженням з відповідним державним органом».

Президент В. Янукович в соответствии с ч. 2 ст. 94 Конституции Украины вернул со своими предложениями для повторного рассмотрения парламентом закон «Об охранной деятельности». Такое решение Президент мотивировал, в частности, тем, что положения закона не содержат оснований по прекращению деятельности лицензии на охранную деятельность. Кроме того, по мнению главы государства, закон не позволяет определить, какие именно действия могут считаться основанием для прекращения действия лицензии на охранную деятельность и какие именно недостатки будут основанием для принятия решения об их устранении.

В. Янукович также предлагает привести данный закон в соответствие с Законом «О государственной регистрации юридических и физических лиц-предпринимателей» (*В. Янукович ветировал закон об охранной деятельности // Ubr.ua (<http://ubr.ua/ukraine-and-world/power/nukovich-vetiroval-zakon-ob-ohrannoi-deiatelnosti-115845>). – 2011. – 14.12).*

Верховна Рада України прийняла за основу законопроект «Про ринок земель». За відповідне рішення проголосувало 245 народних депутатів.

Проектом закону (реєстр. № 9001-д) пропонується встановити, що суб'єктивістами ринку земель сільськогосподарського призначення, придатних для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, є: громадяни України; територіальні громади в особі органів місцевого самоврядування; держава в особі державного земельного банку, відповідних органів державної влади.

Законопроектом пропонується визначити, що у власності однієї особи гранична максимальна площа земельних наділів для ведення товарного сільськогосподарського виробництва не може перевищувати 100 га.

Крім того, документ містить пропозицію встановити обмеження загальної площі земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, яка може перебувати в оренді однієї особи з урахуванням пов'язаних осіб та осіб, пов'язаних з нею відносинами контролю, на рівні не більше 6 тис. га сільськогосподарських угідь на території одного району та не більше 5 % площі сільськогосподарських угідь на території області.

Проектом передбачається встановити, що покупець земельної ділянки сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільгоспвиробництва зобов'язаний подати декларацію про джерела надходження коштів за формою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

Також документом пропонується визначення функцій державного оператора, державного земельного банку та фонду земель сільськогосподарського призначення на майбутньому ринку земель сільгосппризначення (*Верховна Рада прийняла за основу законопроект «Про ринок земель» // «Рупор Житомира» (<http://ruporzt.com.ua/vlada/34754-verhovna-rada-priynjala-za-osnovu-zakonoprojekt-pro-ri-nok-zemel.html>). – 2011. – 13.12).*

Верховная Рада продлила полномочия бюро технической инвентаризации по регистрации прав собственности до 2013 г.

За принятие в целом предложенного депутатом С. Осыкой законопроекта № 9545 проголосовало 266 депутатов при минимально необходимых 226.

Депутаты внесли соответствующие изменения в переходные положения Закона «О государственной регистрации имущественных прав на недвижимость и их ограничения» и определили, что государственная регистрация прав на недвижимость, согласно этому Закону, будет осуществляться с 2013-го, а не с 2012 г.

Также они определили, что с 2013-го, а не с 2012 г. вступит в силу большинство положений Закона «О государственном земельном кадастре» (*БТИ продлили на год // «Данкор онлайн» (<http://dancor.sumy.ua>). – 2011. – 13.12).*

В Верховной Раде зарегистрирован правительственный законопроект № 9593 от 14 декабря 2011 г. «О потребительском кредитовании» относительно создания единого механизма потребительского кредитования в соответствии со стандартами ЕС.

Законопроект определяет общие правовые и организационные основы потребительского кредитования в Украине в соответствии с международно-правовыми стандартами в этой сфере.

Принятие указанного законопроекта позволит адаптировать законодательство Украины в этой сфере с требованиями

Директиви 2008/48/ЕС Европейського парламенту і Ради ЄС от 23 квітня 2008 г. о кредитних угодах для споживачів і скасування Директиви Ради 87/102/ЕС.

Головною метою законопроекту є створення такого механізму споживачього кредитування, який повинен забезпечити захист прав і законних інтересів як споживачів, так і кредиторів в цій сфері, створити належну конкурентну середу на фінансовому ринку, підвищити рівень довіри населення до нього, забезпечити сприятливі умови для розвитку економіки України і підтримки вітчизняного виробника, узгодження законодавства України з законодавством Європейського Союзу.

Законопроектом передбачено, що державне регулювання і нагляд в сфері споживачього кредитування банками здійснює Національний Банк України в порядку і формах, визначених законодавством про банки і банківську діяльність. Державне регулювання і контроль в сфері споживачього кредитування кредитними союзами і іншими небанковими фінансовими установами здійснює Національна комісія.

Також передбачається, що положення правил споживачього кредитування не можуть суперечити актам законодавства і не повинні погіршати становище споживача порівняно з актами законодавства. Правила споживачього кредитування публікуються на веб-сайті банку або небанківської фінансової установи, які їх затвердили. Надання (отримання) споживачьих кредитів в іноземній валюті на території України забороняється (*Кабмін пропонує створити єдиний механізм споживачього кредитування в Україні // Минфин.com.ua (<http://minfin.com.ua>). – 2011. – 15.12).*

Міністерство інфраструктури України направило в Кабінет Міністрів України законопроект «О внесенні змін до Податкового кодексу України», в якому, зокрема, пропонує збільшити акцизний збір на нафтопродукти.

Найбільш радикально пропонується підвищити акцизний збір на дизельне паливо. Так, акцизний збір на саму поширену марку дизтоплива класу Євро-4, на яку приходиться близько 70 % ринку України, Мінінфраструктури пропонує підвищити більше ніж в 2 рази – до 100 євро за тону.

Одновременно министерство предлагает отказаться от действующей дифференцированной шкалы акцизного сбора на дизельное топливо в зависимости от его качества.

Что касается бензина, то акцизный сбор на него Мининфраструктуры предлагает повысить на 10 %, или до 200 евро за тонну.

Как отмечается в пояснительной записке к законопроекту, предлагаемый рост акцизов на нефтепродукты позволит в 2012 г. дополнительно получить 3,35 млрд. грн. в бюджет, что будет использовано для увеличения финансирования автодорожного комплекса Украины (*Акциз на бензин собираются опять поднимать // TopMedia (<http://topmedia.com.ua>). – 2011. – 12.12).*

В Украине вступил в силу Закон № 4052-VI «О внесении изменений в Закон Украины “О регулировании градостроительной деятельности”». Законом предусматривается, что реконструкция или капитальный ремонт жилых домов, осуществляемых за бюджетные средства, могут быть проведены при отсутствии документа, удостоверяющего право собственности или пользования земельным участком.

Также, до 1 января 2013 г. предусматривается возможность передачи (предоставления) земельных участков из земель государственной или коммунальной собственности в собственность или пользование физическим и юридическим лицам для градостроительных нужд при отсутствии плана зонирования или детального плана населенного пункта (*Принят закон о ремонте жилых домов за бюджетные средства // (<http://fundmarket.ua/>). – 2011). – 12.12).*

В парламент подан проект закона № 9585 «О внесении изменений в Заключительные положения Закона Украины “О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины о сохранении плодородия почв”» (относительно отсрочки).

Законопроект предусматривает внесение соответствующих изменений в пункт 1 раздела II «Заключительные положения» Закона Украины от 4 июня 2009 г. № 1443-VI «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины о сохранении плодородия почв» с установлением пролонгирование срока введения в действие отдельных его положений, а именно применение

ответственности за использование земельных участков сельскохозяйственного назначения без утверждения проектов отсрочено до 1 января 2013 г. Поскольку не все арендаторы и пользователи (в том числе государственные и коммунальные сельскохозяйственные предприятия) успели разработать соответствующие проекты землеустройства к указанному сроку. Это было обусловлено многими факторами, в том числе и проведением административной реформы (*Верховной Раде предлагают отсрочить до 1 января 2013 г. введение ответственности за использование земельных участков сельскохозяйственного назначения без утверждения проектов // Земельна спылка України (<http://www.zsu.org.ua>). – 2011. – 14.12).*

В парламенте зарегистрирован законопроект № 9592 об изменениях в Закон «О порядке выезда из Украины и въезда в Украину граждан Украины» и некоторые другие законодательные акты. Авторы проекта – группа депутатов из фракции «Реформы ради будущего» – анонсировали его как упрощающий визовый режим для Украины.

В соответствии с проектом Закон изложен в новой редакции. Эта редакция предусматривает введение документов для выезда за границу с электронным носителем биометрической информации в соответствии со стандартами Международной организации гражданской авиации (ИКАО). Биометрическая идентификация согласно проекту представляет собой способ удостоверения личности (или подтверждения принадлежности ей документа, дающего право на выезд и въезд в страну) путем распознавания и сопоставления зафиксированных биометрических данных (изображения черт лица и подписи), которые подлежат машинному считыванию.

Законопроект также предлагает удалить из законодательно утвержденного перечня документов, подтверждающих гражданство Украины свидетельство о принадлежности к гражданству Украины, временное удостоверение гражданина Украины и проездной документ ребенка.

Также предложено закрепить в Законе «О пограничном контроле» положения, предусматривающие, в случае выявления нарушений и принятия решения об отказе в пересечении государственной границы, изъятие паспортного документа гражданина Украины (*Порядок выезда и въезда в Украину предлагают изменить согласно*

стандартам ІСАО // Юридическая правда (<http://jurpravda.info/index1844.html>). – 2011. – 16.12).

Проект Закона № 9580 о внесении изменений в некоторые законы Украины (относительно основания религиозными организациями учебных заведений) подан в парламент группой народных депутатов от фракций НУ – НС и БЮТ.

Законопроектом предлагается предоставить религиозным организациям право создавать светские учебные заведения разных форм и уровней аккредитации. По замыслу, в таких заведениях, кроме образования на уровне госстандартов, ученики смогут получить также воспитание на основе религиозных ценностей. С этой целью предлагается ввести соответствующие изменения в законы «Об образовании», «О высшем образовании», «О профессионально-техническом образовании», «О дошкольном образовании», «Об общем среднем образовании» и др.

Идеей законопроекта является обеспечение конституционного права представителей разных вероисповеданий на воспитание своих детей в соответствии со своими собственными религиозными убеждениями (***Право религиозных организаций на создание учебных заведений // Status-Quo (<http://www.s-quo.com/content/news/321/1888>). – 2011. – 15.12).***

Комітет Верховної Ради з питань правосуддя підтримав проект закону № 9535 «Про внесення змін до деяких законів України» (щодо вдосконалення порядку здійснення судочинства), ініційований народним депутатом В. Писаренком та спрямований на захист прав учасників процесу.

Проект закону № 9535, на думку нардепів, спрямований на захист прав учасників судового процесу. За словами В. Писаренка, законопроект був внесений до ВР через «сумнівні випадки», коли суб'єкти владних повноважень подавали позови з проханням поновити строки позовної давності. Суди іноді «реанімували» справи, рішення в яких винесене 5 чи 10 років тому.

«Потрібно запровадити певні правила, які б установили граничні терміни, зі сплином яких апеляційна чи касаційна скарга суб'єктів владних повноважень не може бути прийнята до провадження суду,

незалежно від поважності причини пропуску строку для подання», – зазначив депутат. Такий підхід сприятиме дотриманню принципу правової визначеності, зокрема в частині, яка стосується незмінюваності рішень та можливості їх фактичного перегляду упродовж невідзначеного проміжку часу.

Також законопроектом встановлюється, що суддя, котрий брав участь у розгляді справи, не може бути задіяний у перегляді рішень, прийнятих з його участю, за нововиявленими обставинами. Також передбачається закріплення обов'язку суду здійснювати залучення до справи осіб, котрі не є сторонами у справі, якщо буде встановлено, що рішення може вплинути на їхні права й обов'язки. Такі особи залучатимуться до участі в розгляді справи в статусі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог стосовно предмета спору.

Застереження щодо проекту висловив голова Вищої ради юстиції В. Колесниченко. «Уявімо собі ситуацію: сторони домовилися між собою про заволодіння майном третьої особи. Суд навмисне не залучив її до справи. Минає рік, порушена кримінальна справа щодо шахрайських дій учасників процесу та судді. А механізму скасування прийнятого раніше рішення немає. Виходить, що в давність пішло – поновити не можна. Думаю, що це небезпечна норма».

Парламентарі запевнили, що до другого читання комітет і суди знайдуть компроміс і всі спірні моменти буде усунуто (*Законодавці унеможливають «сумнівну реанімацію» старих справ // Закон і бізнес (<http://zib.com.ua>). – 2011. – 10.12–16.12 (№ 50 (1037)).*

Депутат Верховной Рады Украины от Партии регионов В. Олейник предлагает убрать из Уголовного кодекса статьи, предусматривающие ответственность за незаконное разглашение врачебной тайны, тайны медосмотра и нарушение тайны голосования.

Речь также идет о нарушении тайны переписки, телефонных разговоров, телеграфной или другой корреспонденции, тайны усыновления. Также регионал предлагает убрать из УК ст. 182, предусматривающую ответственность за нарушение неприкосновенности частной жизни, и ряд иных статей.

При этом, законопроект также содержит статью, которая может ввести в Уголовный кодекс ответственность за нарушение правил осуществления массовых рассылок электронных сообщений.

Так, за нарушение правил осуществления таких рассылок, повлекшее умышленное существенное нарушение реализации прав, свобод и законных интересов физических или юридических лиц, государственных или общественных интересов, предлагается налагать ответственность в виде штрафа от 17 тыс. грн до 34 тыс. грн, или ограничения свободы на срок от двух до пяти лет, или в виде лишения свободы на срок до трех лет. Если же такие действия повлекли за собой тяжкие последствия, то наказанием уже может стать лишение свободы на срок до восьми лет *(Возможно скоро голосование перестанет быть тайным // TopMedia (http://topmedia.com.ua/news/show/2011-12-13/20991_vozmozhno-skoro-golosovanie-perestanet-byt-tajnym). – 2011. – 14.12).*

ВІДГУКИ

Проект Закону «Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2012 рік”»

7 грудня на засіданні Кабінету Міністрів Прем'єр-міністр М. Азаров дав доручення готувати «найжорсткіший варіант» держбюджету-2012 за ціною імпортованого газу не менше 400 дол. за 1 тис. куб. м і на наступному тижні передати проект до Верховної Ради.

Перший віце-прем'єр-міністр економічного розвитку и торгівлі А. Ключев підтвердив, що уряд має намір подати до Верховної Ради проект Держбюджету на 2012 р. за ціною імпорту газу 416 дол. за 1 тис. куб. м.

Водночас, незважаючи на те, що глава правління «Газпрому» О. Міллер заявив, що «Газпром» і «Нафтогаз Україна» не підпишуть до кінця грудня «газової» угоди, у Москві триває черговий раунд українсько-російських газових переговорів.

За словами заступника міністра енергетики та вугільної промисловості України В. Макухи, на газових переговорах у Москві українська сторона обговорює з керівництвом «Газпрому» варіант створення двох спільних підприємств на базі «Нафтогазу України». Одне СП має отримати контроль над магістральною газотранспортною системою, інша – над внутрішніми українськими газорозподільними мережами.

У разі успішного завершення переговорів ціна на російський газ для України може скласти близько 224 дол. за 1 тис. куб. м.

Зараз, за словами М. Азарова, «більше зволікати з підготовкою проекту держбюджету на 2012 р. не можна, оскільки його треба прийняти до Нового року» і у разі не підписання угод Україна буде готова платити 400 дол. за 1 тис. куб. м газу.

Українські експерти і політики розійшлися у поглядах щодо ймовірності підписання нових газових угод між Україною та Росією до кінця 2011 р. і прийняття проекту держбюджету на 2012 р. до Нового року.

Заступник голови фракції Партії регіонів В. Лук'янов заявив, що українська економіка витримає ціну газу 400 дол., якщо «затягнути тугіше пояси». А **член парламентського комітету з питань економічної політики, депутат від Партії регіонів О. Плотніков** вважає, що газ для України таки стане дешевшим, але трохи згодом.

Екс-первый заместитель министра финансов И. Уманский:

«Проект бюджета Украины на 2012 г. не подали на второе чтение, потому что обещают новую цену на газ. Последнее заявление Миллера о невозможности уладить газовый вопрос до конца года может стать поводом для пересмотра бюджета.

Это самый короткий бюджет – всего 12 страничек. Он настолько правильный и выхоленный, что не верится, что его могут принять. Это выглядит сомнительно».

Експерт В. Землянський:

«Подібні заяви (заява Міллера – ред.) у завершальній стадії переговорного процесу не новина. Вона надає переговорному процесу політичного забарвлення і, скоріше, адресована виборцям Росії, щоб продемонструвати силу влади. Крім того, подібні заяви можуть надавати певний психологічний тиск на переговорників. Але, скоріш за все, думаю, договір буде підписаний до кінця року».

Експерт Б. Соколовський:

«Заява Міллера була очікуваною. На жаль, в Україні немає серйозних аргументів, щоб вплинути на Росію. Диверсифікувати поставки газу ми не можемо – у нас немає терміналу для прийому скрапленого газу, видобуток газу ми не збільшили, метан, сланцевий газ поки не добуваємо. Звичайно, ми б могли віддати свою ГТС. Але робити цього не варто, та й влада перед виборами на це не піде».

Заступник голови Адміністрації Президента І. Акімова:

«Україна взяла на себе зобов'язання, які треба виконувати у взаєминах з МВФ. І це загальний дефіцит бюджету 2,8 %, який Україна обов'язково виконає, незважаючи, якою буде ціна на газ. Але природно, що при більш низькій ціні газу ці питання вирішити буде легше».

***Народний депутат від НУ – НС, лідер Європейської партії
М. Катеринчук:***

«Я хотів би нагадати у яких складних умовах тривали переговори, коли нам перекрили газ в Україні. І хотів би порадити уряду, щоб він не сідав з «Газпромом» один на один на переговорах. Треба, щоб поряд сідали партнери з Європейського союзу чи США, принаймні такі пропозиції були. Але якщо там йдеться про якісь відкати, про якісь там обладнання, то зрозуміло, що там закритий режим і ніхто не потрібен».

Голова Верховної Ради України В. Литвин:

«...Мене здивувало те, що Прем'єр-міністр України дав команду готувати бюджет за жорстким сценарієм.

...400 дол. – ціна на газ. Але виникає питання. По-перше, проект бюджету був зверстаний з урахуванням навіть більшої ціни, ніж та, що пропонується... По-друге, а як же рішення Верховної Ради, яка прийняла проект бюджету у першому читанні і висловила свої пропозиції та зауваження, які повинен обробити Кабінет Міністрів України?

...Тому, я сподіваюся, що у нас буде більше діалогу, щоб ми не отримали сюрприз у вигляді зовсім зміненого проекту бюджету».

***Екс-глава Держагентства з інвестицій та інновацій, голова
Народно-демократичної партії Л. Супрун:***

«Проект державного бюджету на 2012 р. є непрозорим і велика кількість коштів, закладених у ньому, спрямовані на одну держпрограму, якою буде займатися уряд.

...Ці гроші підуть на боротьбу за владу, тому і місцеві бюджети зведені до нуля, і у них не залишиться грошей на виплати зарплат і оплати комунальних послуг».

Віце-президент Gorshenin Group О. Лещенко:

«Це не буде бюджет розвитку, тому що він буде прийнятий до виборів, і у ньому вже закладені популістські статті.

...Держбюджет-2012 не може бути соціальним, тому що багато структурних реформ переносяться на наступний рік.

Серед них питання дефіциту Пенсійного фонду, дефіцит «Нафтогазу Україна», невизначеність питання ціни на газ для населення України».

Екс-перший заступник міністра фінансів І. Уманський:

«Наявний на сьогоднішній день проект державного бюджету на 2012 р. не може бути прийнятий, тому що необхідно переглянути укладену в ньому макроекономічну модель.

...Зокрема озвучене і узгоджене з Міжнародним валютним фондом зростання ВВП 3,5 %, а в документі закладено 5 %.

...Текст Закону про державний бюджет занадто короткий і ідеалізований, а тому викликають сумніви щодо реальності його прийняття».

Народний депутат (БЮТ – Б), член Комітета Верховної Ради по вопросам ТЭК, министр энергетики оппозиционного правительства А. Гудыма:

«На следующей неделе Азаров обязан будет принять кошмарный бюджет – тот, который базируется на цифрах в 400–500 долл., с колоссальным дефицитом. И благодаря политике отношений с Евросоюзом из-за дела Ю. Тимошенко, мы не будем иметь никакой поддержки в ЕС. А также никакой поддержки России и Соединенных Штатов Америки. То есть, полная изоляция. Но не газовая война.

...В. Янукович был готов пойти на уступки, но ему не позволили отдать России «облгазы» Фирташа. Не позволило окружение Януковича это сделать. Это было бы на пользу интересам Украины, но во вред конкретной персоне. Как В. Янукович будет из всего этого выпутываться, я не знаю.

...Ситуация безвыходная для В. Януковича. И для Азарова тоже. Если они за ближайшее время не договорятся с Россией об оплате на газ, и, тем более, если к Новому году температура придет к нормальному состоянию и будет минус десять или минус двадцать, то это будет означать полную катастрофу.

В. Янукович должен будет это признать и назначить главного виновника – Азарова или Бойко. Но если В. Янукович выполнит требования России, то его рейтинг упадет с 19–10 %, и какой будет реакция общества – такая, как в Москве или такая, как в Ливии, – мы пока что не знаем».

Член парламентського комітету з питань соціальної політики та праці А. Павловський прокоментував вперше передбачені в проекті держбюджету-2012 субвенції областям на закупівлю ліків на рекордну суму 1,7 млрд грн:

«Передача закупівель ліків у регіонах поганий хід уряду перед виборами парламенту 2012 р.

Подібні субвенції на місцях, по суті, можна розглядати як піар-хід напередодні парламентських виборів 2012 р. Потрібно подивитися, на які галузі вони виділяються, тому що зараз це робиться вкрай нерівномірно. Наприклад, «лідером» субвенцій стала Донецька область,

водночас як Сумська, Херсонська та Хмельницька області взагалі нічого не отримали.

...Замість субвенцій на ліки слід було б збільшити субвенції на місцеве самоврядування, які скорочуються не по днях, а по годинах. У нас зараз фактично в бюджеті 80 % увсіх грошей буде проходити через Київ і лише 20 % доходити «на місця», хоча у тій же Європі, куди нібито прагне нинішня влада, це розподіл на рівні 50/50».

Законопроект «Про внесення змін до ст. 18 Закону України «Про засади функціонування ринку природного газу»»

За Проект передачі газотранспортної системи України у користування спільного підприємства з російським «Газпромом» проголосувало понад 250 депутатів провладної більшості: Партія регіонів, КПУ, Блок В. Литвина і позафракційні парламентарії, які вийшли із фракцій Ю. Тимошенко та НУ – НС.

Оскільки на сьогоднішній день НАК «Нафтогаз Україна» імпортує значні обсяги природного газу з Російської Федерації, актуальним є питання повних і своєчасних розрахунків з ВАТ «Газпром». Можливе відволікання коштів, що надійшли від споживачів за природний газ, на інші потреби, крім розрахунків за отриманий природний газ, є неприпустимим», – йдеться в пояснювальній записці до цього законопроекту.

Рішення про злиття «Нафтогазу» з іншими нафтогазовими компаніями або передача «магістральних трубопроводів», тобто ГТС, здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України.

На думку авторів проекту закону, а це Кабінет Міністрів, його «прийняття, спрямоване на підвищення економічної ефективності нафтогазової галузі, буде відповідати вимогам законодавства ЄС у зв'язку з приєднанням України до договору про заснування енергетичного Співтовариства та сприяти посиленню енергетичної незалежності України».

У свою чергу, депутати опозиції прогнозують, що правляча більшість найближчим часом прийме ці закони в рамках домовленостей з Росією щодо зниження ціни на газ до 200–250 дол. за 1 тис. куб. м в обмін на створення газового консорціуму з правом керування ГТС Україні російською стороною.

Лідер політичної партії «Фронт змін» А. Яценюк: «Влада збирається отримати ресурси на боротьбу з кризою за рахунок продажу

стратегічних об'єктів та поступок у сфері національних інтересів. Про це, зокрема, свідчить поданий урядом до Верховної Ради законопроект № 9429, яким Кабмін хоче зняти заборону на приватизацію газотранспортної системи, заявив.

...Підкилимні двосторонні домовленості у газовій сфері, які зараз укладає українське керівництво, – це гол у власні ворота і шлях до поглинання Росією енергетики України вже в найближчі 5 років. Кремль отримає повний контроль над українською економікою і буде захищати свою власність будь-якими засобами, навіть силовими».

Глава Центру прикладних політичних досліджень «Пента» В. Фесенко:

«Газові переговори гальмує Москва. Вона шантажує Київ і вимагає від України більше, ніж ГТС – вона вимагає відмови від євроінтеграції.

...Росія хоче українську ГТС на 100. Але Банкова не хоче віддавати своє. Коли Україна пішла на поступки щодо ЧФ РФ, то це не було певним матеріальним масивом. Але ГТС – це зовсім інше, це власність.

...М. Азаров розуміє, що його чекає в цьому випадку. Влада зміниться, і його можуть звинуватити в тому ж, у чому зараз звинувачують Ю. Тимошенко. Але якщо виникне варіант управління ГТС 50 на 50, то така угода може бути укладена».

Колишній міністр закордонних справ, заступник голови політради партії «Наша Україна» В. Огризко:

«Чи випадково Росія звільняє свої газосховища напередодні Нового року? Чи випадково глава правління «Газпрому» О. Міллер заявляє, що ніяких угод з Україною укладено не буде? І чому це раптом наш Прем'єр, який анонсував нову «газову» угоду з Росією з дня на день, наказав готувати проект бюджету-2012, відштовхуючись від ціни на газ не менше 400 дол. за кубометр?

Розрахунок простий: за антиукраїнською кампанією приховати власну безсилість. Є такий психологічний феномен: маніпуляція страхом. Це коли слабка людина компенсує власні проблеми, шукає ще слабшого індивіда і відверто його тероризує. В даному випадку цей феномен перенесено на міждержавний рівень. А як же ще дружити зі «стратегічним» партнером? Вихід з такого стану неможливий до тих пір, поки маніпульований не повстане проти маніпулятора. Саме таким бачиться і вихід для України.

Отже, не йти на жодні поступки, бо вони лише розпалюють імперські апетити Кремля».

Директор Центра исследований проблем гражданского общества, политолог В. Кулик:

«Если говорить о договорном процессе – у Украины, кроме газотранспортной системы есть дополнительный ресурс, который можно задействовать: это вопросы транзита, вопросы выгодных инвестиций, российского банковского капитала, действующего на территории Украины, вопросы, связанные с лицензиями, с общей торговлей с россиянами, отношением с Евразийским Союзом и Таможенным Союзом и т. д. То есть, есть еще много ресурсов, которые можно использовать при формировании цены на российский газ для Украины».

Законопроект «Про рынок земель»

9 грудня Верховна Рада прийняла у першому читанні законопроект «Про ринок земель», яким передбачається купівля-продаж земель сільськогосподарського призначення з 2013 р. Проте того ж дня депутати відмовилися продовжити мораторій, який закінчується з 1 січня 2012 р. Разом з тим, за регламентом, парламент не зможе прийняти Закон «Про ринок земель» в цілому до середини січня 2012 р. Таким чином, протягом декількох тижнів мораторій діяти не буде.

Тому у Верховній Раді зареєстровано законопроект № 9586 голови фракції Партії регіонів О. Єфремова та голови аграрного комітету Г. Калетніка щодо продовження мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення до 1 січня 2013 р.

Напередодні голосування законопроекту під стінами головного законодавчого органу країни аграрії протестували проти ухвалення законопроекту «Про ринок земель», який, на їх думку, обмежує права і можливості не тільки фермерів, які вирощують урожай для нашої країни, а й пересічних громадян України. Думки політиків і фахівців щодо цього законопроекту різняться.

Председатель Комитета Верховной Рады по вопросам аграрной политики и земельных отношений Г. Калетник (фракция Партии регионов):

«Этот законопроект определяет правовые и экономические принципы организации и функционирования рынка земель, а также порядок проведения земельных торгов».

Председатель парламентского Комитета по вопросам промышленной и регуляторной политики и предпринимательства

народний депутат України (фракція «БЮТ – Батьківщина») Н. Королевская:

«Продажа земли по “схеме”, предложенной властью, просто-напросто ворует наше будущее. Принятый закон сделает нищими всех украинцев, имеющих отношение к земле. Власть сделала все, чтобы окончательно лишить малых и средних предпринимателей возможности работать в аграрном бизнесе: фермерские хозяйства розчерком пера просто исключили из списка субъектов, которым разрешено покупать землю.

...Введение на рынок земли государственного оператора, имеющего монопольное право на регистрацию всех земельных операций, создаст неограниченную коррупционную схему, поскольку, согласно новой редакции документа, ответственность за свои действия государственный оператор не несет. Вместе с тем, внесение Земельного банка в перечень субъектов, имеющих право на приобретение земли, наделяет его монопольным положением относительно земельной ипотеки, а это, соответственно, лишает другие банки такой возможности».

Министр аграрной политики Украины Н. Присяжнюк:

«Завершив земельную реформу, мы обязательно выпишем законодательно нагрузку на 100 га земли по природно-климатическим зонам.

...В государстве сегодня 2 млн га сельскохозяйственной земли. «Собственники земельных паев умерли, а наследников нет. Право наследия не оформлено. Но эту землю кто-то обрабатывает и никому не платит аренду».

Заступник голови політради «Нашої України», народний депутат В. Матчук:

«У новій редакції законопроекту, підготовленій депутатами від владної більшості, з'явився державний оператор землі, який, по суті, є тендерною палатою № 2. Через цього оператора обов'язково будуть проходити всі угоди з операцій купівлі-продажу. Разом з тим, ця структура не нестиме жодної відповідальності перед учасниками ринку.

...Всупереч обіцянкам чинного Президента, в законопроекті не передбачено запобіжників, які мають захистити власника паю від нечесного покупця. Необхідно передбачити, що операції продажу за цінами нижче експертних не будуть реєструватися. Відтак «Наша Україна», будучи послідовним прихильником поетапного та продуманого проведення земельної реформи, виступає категорично проти запровадження ринку землі в Україні при теперішній владі».

Доктор экономических наук, профессор, академик НААН, соавтор трех земельных кодексов Украины Л. Новаковский:

«В обоих законопроектах «О рынке земель» размеры земель сельскохозяйственного назначения, которые могут находиться в частной собственности одного лица, составляют 1500 и 2100 га. Но такие размеры являются необоснованными.

...2200–2300 га – это оптимальная площадь сельхозпредприятий в советское время, колхозов и совхозов. Но тогда поля вписывались в административно-территориальные границы, функционировала контурно-мелиоративная система, севообороты, не то, что сегодня. Да и зачем выдумывать какие-то цифры, если в Земельном кодексе существует ограничительная норма – в частной собственности одного лица может находиться до 100 га. Мы же ею ни разу не воспользовались: ввели ее с 1 января 2002 г. и сразу объявили мораторий. Давайте поработаем сначала со ста гектарами!

...Предусмотренные законопроектами формы проведения земельных торгов исключительно на условиях аукциона на практике приведут к тому, что у существующих фермерских хозяйств просто отберут арендованные земли, поскольку фермеры не смогут на равных конкурировать с агрохолдингами приобретении права на землю. Прежде всего из-за финансовых проблем. В то же время оба законопроекта не предлагают какой-либо защиты фермерства».

Председатель Госземагентства Украины С. Тимченко:

«Давайте перестанем играть на чувствах электората и пугать и без того запуганных крестьян бесосновательными страшилками о земельной реформе.

...Спекулировать сельхозземлей нет смысла, поскольку вводится государственная пошлина на перепродажу. Например, в первый год будет это 100 % от нормативной денежной оценки земли – в среднем 20 тыс. грн с одного гектара, т.е. в несколько раз выше, чем предполагаемая цена первичной продажи».

Президент Ассоциации «Земельный союз Украины» А. Кошиль:

«Сам по себе мораторий на продажу земли является антиконституционным. И уже много раз государство обещало отменить мораторий, а потом не придерживалось обещаний. От этого больше всего страдали граждане и иностранные инвесторы, которые не знали, какие правила игры установит государство.

...Чтобы рынок земли заработал в 2013 г., необходимо технически подготовиться. Надо чтобы зафункционировал Закон «О земельном

кадастре», должна нормально проводиться регистрация земельных участков и оформление документов, должна на полную заработать Государственная регистрационная служба. При этих условиях с 1 января 2013 г. не будет никаких проблем с оборотом земельных участков сельскохозяйственного назначения».

Народный депутат (Партия регионов) В. Бевзенко:

«Конечно, документ надо дорабатывать ко второму чтению. По моему мнению, согласно графику работы Верховной Рады, его можно будет доработать, и мы сможем его принять».

Народный депутат от Компартии Е. Вольнец:

«Если проголосованный законопроект будет реализован, мы вернемся в ситуацию, которая была до 1917 г. Тогда вся земля была в руках помещиков, а люди, хоть уже и не формально, но фактически были как крепостные.

Главная претензия – открываются пути к распродаже земли. Говорят, что этого требует народ. Но я бываю в регионах довольно часто и могу уверенно заявить: народ не хочет продавать землю.

Мы будем рассматривать вопрос о выходе, если законопроект о рынке земли будет принят в целом без учета наших к нему замечаний и существенных изменений. Если это случится, то мы на пленуме, на съезде решим вопрос о выходе из коалиции. По тем данным, которые у нас есть, в партии нет единого мнения. Некоторые области выступают за тесное сотрудничество с ПР, некоторые – категорически против».

Народный депутат (КПУ) В. Даниленко:

«Нельзя продавать землю. ...Цена этой аферы века – сотни миллиардов долларов. Это не рынок и даже не базар, именно афера с крайне опасными последствиями. Единственным владельцем и распорядителем земли является народ Украины. Эта норма закреплена в Конституции и не может быть изменена другими законами.

Учитывая уровень коррупции и отсутствие земельного кадастра, вводить рынок земли – равносильно самоубийству. Земля – это последний ресурс, который остался в собственности и в использовании обычных людей».

Народный депутат фракції «БЮТ-Батьківщина» О. Семерак:

«Суть законопроекту зводиться до того, що насправді єдиним осередком, який матиме реальне право консолідувати земельні ресурси, буде державний земельний банк. І його керівник, який призначатиметься владою, не буде обставлений запобіжниками, які не дадуть йому задіювати корупційні механізми».

Коментуючи заяву Голови Верховної Ради про можливість «істотного доопрацювання» законопроекту до другого читання, депутат зауважив, що «В. Литвин насправді знає, що Регламент забороняє між першим і другим читанням кардинально змінювати законопроект, і сьогоднішня заява В. Литвина – це таке собі прикриття його згоди на ухвалення корупційної схеми».

Заместитель председателя Днепропетровской областной ассоциации фермеров В. Гноевой:

«Еще до принятия Закона «О рынке земли» этим документом уже манипулируют. Например, ссылаясь на фермеров, законодатели утверждают, что именно мы настояли, чтобы фермерские хозяйства как юридические лица не являлись участниками рынка земли. Норму, касающуюся 100 га в один руки, тоже приписывают фермерам. Но мы такого не предлагали. Возможно, для овощного хозяйства 100 га и будет достаточно, но для зернового нужно 300–500 га. Более того, нам рассказывают, что Закон «О рынке земли» обсуждается общественностью. Да, в своем фермерском кругу мы законопроект обсуждаем, но дальше нас никто не зовет. Я считаю, что Закон «О рынке земли» нужен для того, чтобы собрать все украинские земли в одни руки. Он даст определенным людям эксклюзивное право на приобретение земли, а селяне останутся ни с чем».

Законопроект «Про внесення змін до Закону “Про державну допомогу сім’ям з дітьми”»

До Верховної Ради внесено законопроект № 9516 «Про внесення змін до Закону «Про державну допомогу сім’ям з дітьми», який передбачає обмежити право на отримання допомоги на дитину самотніми матерями, у яких середньомісячний дохід перевищує величину, яка розраховується як сума встановлених на момент звернення відповідних прожиткових мінімумів для кожної дитини і середньої зарплати в галузях економіки.

За словами народного депутата від фракції Партії регіонів, експерта сім’ї, молоді та спорту В. Коржа законопроект відкликали з Верховної Ради через те, що планка, після досягнення якої вважається, що родина не потребує фінансової допомоги (зараз становить 3 тис. 783 грн) низька і її необхідно переглянути.

Після шквалу критики у суспільстві та ЗМІ в уряді запевнили, що відкликають цей законопроект. Та наразі він і досі знаходиться на сайті Верховної Ради України.

Тим часом, 14 грудня Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про завершення проведення експерименту з упровадження методів непрямой оцінки доходів громадян для призначення соціальної допомоги». Проект акта на засіданні Уряду представив віцепрем'єр-міністр України – міністр соціальної політики С. Тігіпко.

Як відомо, заходами Програми економічних реформ на 2010–2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» передбачено впровадження у 2011 р. методів непрямой оцінки доходів громадян, які звертаються за державною допомогою. У квітні 2011 р. Уряд схвалив рішення про проведення експерименту у п'яти районних управліннях соціального захисту Волинської, Кіровоградської та Чернігівської областей. У вересні 2011 р. Кабінет Міністрів продовжив експеримент до кінця 2011 р. Експеримент проводиться за підтримки Світового банку в рамках спільного з Україною проекту «Удосконалення системи соціальної допомоги».

За словами С. Тігіпко, попередні результати експерименту засвідчили можливість підвищити у 3–4 рази ефективність роботи соціальних інспекторів.

Зважаючи, що експеримент вже фактично завершений і нині завершується аналіз результатів та підготовка пропозицій щодо його впровадження в Україні, Уряд прийняв рішення про завершення експерименту з упровадження методів непрямой оцінки доходів громадян.

Народний депутат от фракции Партии регионов, экс-министр семьи, молодежи и спорта В. Корж:

«У нас сегодня есть свое «ноу-хау» – это помощь при рождении первого, второго и третьего ребенка. Это сегодня приблизительно 25, 50 и 100 тыс. грн. Ни в одной стране Евросоюза нет таких выплат. И когда приезжают иностранные специалисты в Украину, они действительно признают, что это – прорывная норма.

...Только Эстония 27 долл. платит, которые меньше, чем предусмотренные нынешним украинским законодательством, – от 31 до 37 долл.»

Народний депутат от фракции «БЮТ – Батьківщина», член парламентского комитета по вопросам социальной политики и труда А. Павловский:

«С 1 апреля 2012 г. правительство запланировало массовую проверку людей, получающих социальную помощь, в чем будет задействовано 1 тыс. 459 людей.

С. Тигипко говорить, що вони тайно уже проводили такої експеримент по трьох областях. І вже 3 тис. 40 семей перевірили. Напевно, експеримент був удачний, раз вони хотять масово його внедрить с 1 апреля».

Експерт Фонда общественной безопасности Ю. Гавриленко:

«...На сокращении выплат матерям-одиначкам правительство сможет сэкономить.

...Это где-то 20–25 тыс. матерей. Даже если представить, что все они получают максимально по 500 грн в месяц на ребенка, то суммарная экономия где-то 150 млн грн в год.

...Однако неясной остается схема администрирования, сколько потребуется дополнительно создать рабочих мест, чтобы люди занимались этим вопросом.

...Недавно были опубликованы данные с портала Госзакупок, которые свидетельствуют о том, что в Украине строится новое офисное здание стоимостью 120 млн грн. То есть на здание для чиновников деньги нашлись, а на матерях нужно сэкономить?».

Експерт Центру Разумкова, колишній перший заступник міністра праці та соціальної політики П. Розенко:

«Посадовці просто вводять в оману наше суспільство і намагаються все-таки протягнути цей законопроект через Верховну Раду.

...Затягування з відкликанням законопроекту на два тижні свідчить про те, що чиновники Кабміну сподіваються, що галас просто вгамується і можна буде нишком серед маси інших документів ухвалити цей законопроект також.

...Викликає здивування, чому уряд вирішує питання економії бюджету виключно за рахунок малозабезпечених категорій громадян. Чому, фактично, єдина ініціатива корегування системи пільг на сьогоднішній день – зареєстрований законопроект № 9516, який обмежує державну соціальну допомогу одиноким матерям».

Голова правління Українського інституту соціальних досліджень ім. Яременка О. Балакірева:

«Результати соціологічного дослідження «Трансформація ціннісних орієнтацій сучасної молоді України за роки незалежності», проведеного за підтримки Держслужби молоді та спорту України та за участі Українського інституту соціальних досліджень ім. Яременка демонструють, що у рейтингу життєвих цінностей перше місце впродовж усіх років незалежності посідає сім'я. Так перевагу сім'ї надали 99,4 % опитаних молодих людей.

Водночас, 8,8 % опитаних сказали, що живуть у офіційно не зареєстрованому шлюбі. Для порівняння у 1996 р. таких в Україні було 3,2 %, а у 2006 р. – 6,2 %.

Також зростає й кількість позашлюбних дітей. Якщо у 1990 р. таких було 11,2 %, то нині ця цифра становить 21,2 %».

Закон України «Про вибори народних депутатів України»

8 грудня 2011 р. Президент України В. Янукович підписав Закон «Про вибори народних депутатів України». Цей документ передбачає повернення мажоритарно-пропорційної виборчої системи, а також підвищення прохідного бар'єру з 3 % до 5 % для партій. Крім цього, відповідно до Закону, до участі у виборах не допускаються партійні блоки.

Голова Комітету виборців України О. Черненко:

«Закон про вибори народних депутатів, підписаний Президентом – одноразовий. Цей закон писався тільки під ці вибори.

...Для мене очевидно, що на наступні вибори ми будемо мати новий закон. Я взагалі сподіваюся, що до наступних виборів ми прийдемо з виборчим кодексом».

Водночас голова Комітету виборців не виключив, що влада може переписати виборче законодавство безпосередньо перед самими виборами. «Такий сценарій не виключається.

... Законодавча норма про можливість одночасного балотування до Верховної Ради за партійними списками і в мажоритарному окрузі може бути використана для скасування результатів виборів.

...У 1998 р. Конституційний суд визнав дану законодавчу норму неконституційною під час виборчої кампанії, тому для тих парламентських виборів вона залишилася чинною. Водночас, на сьогоднішній день у КС ніхто не оскаржив цю норму, яка міститься в новій редакції Закону про вибори. Однак вона може бути оскаржена пізніше.

Якщо таке подання буде, то є декілька варіантів розвитку подій: або Конституційний суд приймає рішення до початку кампанії, і ці норми не діють, або приймає рішення під час кампанії – і що тоді робити, зупиняти вибори?».

Народний депутат (фракція БЮТ) І. Кириленко:

«...Ідеального закону для такої країни, як наша, із таким розвитком демократії, очікувати неможливо. Ми з двох зол вибрали менше.

Або через нас би переступили та прийняли той закон, який запропонувала влада. А там не вибори, там – призначення депутатів. Або ми поборолися, щоб цей закон був максимально вичищеним. Вичищений від можливих узаконених зловживань, фальсифікацій. Та й у суспільстві останнім часом культивувалася та насаджувалася думка, що у людей повинен бути свій депутат. А крім того, подивіться політичну ситуацію. У партії влади був рейтинг 40 % – став 20 %. Мажоритарний округ практично відтворює цей партійний рейтинг. І ось є мажоритарний округ, де опозиція матиме єдиного кандидата, а кандидат партії влади має рейтинг 20 %. Як ви вважаєте, якщо ми йдемо на вибори, ми маємо шанс виграти?

...В законі залишили лише участь партій, а не блоків. Члени ПРП повинні визначитися. Або вони стають членами “Батьківщини”, що дуже бажано, або самостійно йдуть по мажоритарці, як представники своїх партій. Чого б особисто мені дуже би не хотілося. Незабаром буде з’їзд партії. Коли точно – ще не знаю. Ми багато часу втратили, регіони вже працюють там, але нічого, наздоженемо. Активно узгоджуються кандидати від опозиції по мажоритарних округах. Узгоджуємо вдумливо, через праймеріз, через соціологію, треба, щоб людина виграла, ціна питання цієї перемоги дуже висока».

Народный депутат от фракции БЮТ С. Пашинский:

«У нас был выбор между плохим и очень плохим, потому что одновременно был зарегистрирован законопроект Ефремова, который был калькой того, как проводились предыдущие местные выборы, где они фальсифицировали как хотели.

Ю. Тимошенко не поддерживает законопроект, который возвращает нашу политическую систему на шаг назад... И я считаю, мажоритарка – это не то, что нам надо... но у нас нет 226 голосов».

Політолог В. Небоженко:

«Після прийняття Закону про вибори всі прогнози щодо розкладки політичних сил зводилися до двох варіантів: або всі опозиційні сили приєднуються до А. Яценюка, або починають збиватися в купу і шукати нових політичних конфігурацій, зручні для виборців, між собою. Як ми бачимо, до А. Яценюка ніхто не прийшов. Він дуже багато говорить, активно виступає, використовує офіційні і недешеві ЗМІ, але при цьому я не бачу жодного політика, який кинувся би до нього в обійми. А саме на це була розрахована його участь в голосуванні (за закон про вибори – Ред.). Все таки чимало політиків вирішили йти не до А. Яценюка, а шукати щастя, об’єднавшись. І це тільки початок процесу».

Глава Днепропетровской областной организации партии «Україна Майбутнього» С. Жуков:

«Закон о выборах в предыдущей редакции был более совершен. По Закону в предыдущей редакции 2 раза проводились выборы, которые Европа признала демократичными. Изменение этого Закона имеет единственную цель: не дать молодым партиям пройти в парламент и законсервировать существующую политическую ситуацию. Именно для этого и был установлен 5 %-ный проходной барьер. Но Украина уже другая страна. Наша партия пользуется достаточной поддержкой народа, чтобы преодолеть этот барьер. Мы обеспечим присутствие международных наблюдателей на всех участках».

Заместитель председателя Днепропетровской областной организации Партии регионов П. Безуглый:

«Члены Венецианской комиссии отметили, что смешанная система выборов практикуется во многих странах европейского сообщества и не является ноу-хау Украины. Кроме того, они высоко оценили нововведение, касающиеся того, что члены общественных организаций приравнены к наблюдателям от политических партий. Теперь роль общественных организаций будет учтена на выборах как нельзя лучше. В целом же, смешанная система является оптимальной моделью проведения выборов в нашей стране. И я не вижу предмета для дискуссии о законности выборов. У всех шансы равные».

Депутат Днепропетровского горсовета, руководитель Днепропетровской организации партии «Фронт змін» А. Павелко:

«Закон о выборах объединил все политические силы в парламенте. «Фронт змін» совместно с БЮТ, а также некоторыми другими политическими партиями будет проводить консультации и согласовывать кандидатов для участия в выборах по мажоритарным округам. Чтобы один кандидат представлял наши интересы на одном мажоритарном округе. Таким образом, у нас будет значительно больше шансов сформировать большинство».

Депутат Кировского районного совета, секретарь Днепропетровского горкома КПУ Е. Павленко:

«Мы предлагаем принять Закон о народном контроле, согласно которому политики будут нести ответственность за свои предвыборные обязательства, причем ответственность уголовную. Чтобы кандидаты не разбрасывались обещаниями, которые изначально не собираются выполнять. Ведь на данный момент мажоритарщики покупают себе места в Парламенте, чтобы затем выгоднее их продать, примкнув в

нужный момент к той или другой политической силе. А интересы трудящегося народа остаются незащищенными».

Председатель Днепропетровской городской организации партии «Батьківщина» М. Курячий:

«Градус народного гнева из-за инфляции, роста цен и тарифов достиг градуса украинского самогона и может крепко стукнуть в голову. Мы обращаемся ко всем украинцам: придите и проголосуйте против действующей власти. Я уверен, что явка на этих выборах будет высокой!».

Руководитель гражданской сети «Опора» О. Айвазовская:

«Избирательная система, которая прописана в этом Законе, это как раз проигранная война, поскольку следующий парламент лучше не станет. На сегодняшний день сама оппозиция лишила себя права заявлять о том, что выборы были проведены нечестно. По сути, Партия регионов разыграла оппозицию, в законопроекте А. Ефремова натканы такие одиозные нормы, что с ума сойти можно».

Законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо розширення числа платників збору на обов'язкове державне пенсійне страхування)»

Народний депутат О. Царьов пропонує Верховній Раді ввести додатковий збір до Пенсійного фонду для операторів мобільного зв'язку у розмірі 5 % вартості послуг мобільного зв'язку.

Відповідний законопроект № 9577 «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо розширення числа платників збору на обов'язкове державне пенсійне страхування)» був зареєстрований у парламенті 9 грудня.

У пояснювальній записці автор проекту закону пояснює, що у 2010 р. мобільні оператори перерахували до Пенсійного фонду 1358 млн грн. Прийняття даного законопроекту, на думку автора, дозволить збільшити надходження до ПФ ще мінімум на 900 млн грн.

На даний момент обов'язковий збір до ПФ становить 7,5 % від послуг мобільного зв'язку. Він був введений у 1998 р. як «податок на розкіш», у той час, коли мобільний зв'язок був дорогою послугою і загальна кількість абонентів усіх операторів не досягав 200 тис. чоловік.

Мобільні оператори України вже звернулися з листом до голови ВР, в якому просять не підвищувати збір до Пенсійного фонду ще на 5 %.

Лист підписаний главами трьох основних операторів бездротового зв'язку в Україні – *президентом Київстар І. Литовченко, головою*

МТС України І. Золочевським і главою Астеліт О. Бариновим: «Недоотримання прибутку призведе до зменшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів від операторів мобільного зв'язку, а підвищення цін на послуги може спричинити зменшення їх споживання, наслідком чого стане зменшення надходжень і до Пенсійного фонду України. Крім того, цей крок стане тривожним сигналом для інвесторів».

Глава підкомітета по вопросам телекоммуникаций и почтовой связи парламентского комитета по транспорту и связи Ю. Мороко:

«...Согласно нынешнему законодательству плательщиками сбора в ПФ являются юридические и физические лица, пользующиеся услугами мобильной связи. То есть, по сути, мобильные операторы выступают в роли налоговых агентов. В законопроекте предполагается оставить эту норму, хотя она изжила себя, так как мобильная связь стала по своей сути общедоступной услугой.

Введение дополнительного 5 %-ного сбора делает мобильных операторов объектом налогообложения и в случае принятия законопроекта отчисления только в Пенсионный фонд составят 12,5 % от услуг мобильной связи.

С точки зрения отрасли – это неправильно. Особенно с учетом инициативы о создании фонда универсальных услуг (предполагает введение отчислений 2–3 % от предоставляемых услуг операторами связи)».

Інше

Лидер партии «За Україну!» В. Кириленко публично обратился к Кабинету Министров Украины с требованием отозвать закон «О дошкольном образовании». Это документ, который фактически устраняет из дошкольного образования украинский язык, заявил народный депутат

«Несмотря на протесты общественности и предостережения экспертов правительство упорно «пропихивает» этот законопроект в парламент. Документ, который вопреки Конституции вводит в дошкольное образование двуязычие», – отметил политик.

По словам В. Кириленко, на сегодняшний день в Украине, по официальной информации, не хватает 700 детсадов, а только в Киеве необходимо создать более 6 тыс. мест для дошкольников. «Вместо этого действия правительства в сфере дошкольного образования граничат с маразмом», – заявил он.

«Сначала принимается закон, который предусматривает обязательность дошкольного образования в садиках, которых остро не хватает, а теперь правительство пытается протянуть законопроект о введении русского языка во всех детсадах», – сказал политик.

В. Кириленко призвал правительство сконцентрировать свои усилия на строительстве новых детских садов и увеличении зарплаты работникам дошкольных заведений (*Закон «О дошкольном образовании» устраняет из садиков украинский язык // MIGnews.com.ua (<http://mignews.com.ua/ru/articles/96532.html>).* – 2011. – 20.12).

Законы, принимаемые Верховной Радой, выгодны лишь крупному капиталу, а представители бизнеса не желают считаться с проблемами простых граждан. В частности, нынешние изменения к Трудовому кодексу Украины были приняты с учетом интересов крупного бизнеса, а защита прав людей отодвинута на задний план. Иначе и быть не могло, особенно если учесть тот факт, что в парламенте собраны представители крупного капитала. Об этом сообщила экс-глава Фонда госимущества, заместитель главы СПУ В. Семенюк-Самсоненко.

«Принятие Трудового Кодекса расставило все по местам. Если проследить процесс голосования, становится понятно, кто преследовал бизнес-интересы, а кто отстаивал вопросы социальной защиты граждан. Обратите внимание, что НУ – НС, БЮТ, Партия регионов и Блок В. Литвина проголосовали за этот закон. Крупному бизнесу этот закон выгоднее. А самое неприятное в вопросе принятия Трудового Кодекса то, что его инициатор – В. Хара, на тот момент – глава Федерации Профсоюзов Украины и депутат от Партии Регионов. И кодекс этот выгоден большому бизнесу», – отметила политик (*Законы, принимаемые Верховной Радой, выгодны лишь крупному капиталу // (<http://www.bagnet.org/news/politics/169130>).* – 2011. – 14.12).

Лидер фракции Партии регионов А. Ефремов назвал ряд льгот для народных депутатов, которые планируется отменить. Он сообщил, что предусматривается, в частности, ликвидировать льготы на бесплатную парковку автомобилей и бесплатную перевозку багажа, которыми, в сущности, никто не пользуется.

По словам А. Ефремова, также будет отменена льгота на бесплатный проезд в общественном транспорте народными депутатами, поскольку ею также никто не пользуется.

А. Ефремов сообщил, что также предусмотрено ликвидировать льготу на бесплатные курортные путевки. По его словам, благодаря этому будет сэкономлено более 800 тыс. грн.

Как сказал лидер фракции Партии регионов, сокращение с двух до одного месяца срока медицинского обслуживания и оздоровления народных депутатов даст возможность сэкономить 6,5 млн грн.

А. Ефремов также сообщил, что предусматривается уменьшить материальную помощь народным депутатам и их помощникам, что даст экономию до 15 млн грн.

Председатель Верховной Рады Украины В. Литвин поддерживает внесение изменений в законодательство относительно отмены льгот для народных депутатов Украины.

В. Литвин считает, что должны быть отменены все льготы для депутатов, кроме заработной платы и того, что нужно народному депутату для исполнения депутатских обязанностей.

Он напомнил, что, в соответствии с нормами пенсионной реформы, пенсия народных депутатов не будет превышать 8 тыс. грн, а до этого она была вдвое выше.

Также В. Литвин отметил, что не может быть льготы относительно обеспечения жильем народных депутатов. По его словам, в ВР этого созыва всего было выделено 17 служебных квартир. «Больше ничего не выделяли, и я думаю, что в будущем уже больше ничего и не будет», – добавил он.

В. Литвин сообщил, что на следующий год планируется уменьшение финансирования парламента.

Он считает, что по некоторым статьям можно было бы еще уменьшить это финансирование. В то же время В. Литвин добавил, что когда будет избрана новая Верховная Рада, «пусть они с учетом настроений людей принимают решение» (*Страна перестанет выделять квартиры депутатам // (<http://svetiteni.com.ua/14603-strana-perestanet-vydelyat-kvartiry-deputatam.html>). – 2011. – 6.12; (Лидер фракции Партии регионов А. Ефремов назвал ряд льгот для народных депутатов, которые планируется отменить // (<http://www.izvestia.com.ua/ru/article/19212>). – 2011. – 6.12).*

Сокращение бюджетных расходов, которое неизбежно при обострении кризисных явлений в мировой экономике, должно сочетаться с восстановлением социальной справедливости, сужением

пропасти между очень богатыми и очень бедными. Такое мнение высказал вице-премьер-министр Украины, министр социальной политики С. Тигипко.

«Именно поэтому Министерство социальной политики инициировало разработку законопроекта о налоге на богатство», – подчеркнул С. Тигипко.

Чиновник отметил, что богатые люди должны быть заинтересованы в уплате этого налога, ведь он будет способствовать снижению социальной напряженности в обществе, вызванного большими разрывами доходов различных групп населения. Кроме того, уплата этого налога богатыми людьми – это вклад в поддержку отечественной экономики и сохранения стоимости активов.

«Уплата налога на богатство физическими лицами – это как политика корпоративной социальной ответственности для крупных компаний, заинтересованных в устойчивом развитии на длительную перспективу. В обоих случаях действует похожий принцип: “успешный бизнес в успешной стране” – “успешные люди в богатом обществе”», – считает С. Тигипко.

Вместе с тем, вице-премьер подчеркнул, что власть должна работать над созданием условий для развития бизнеса и роста экономики.

«Я хорошо понимаю и ту ответственность, которую возлагает на правительство увеличение фискальной нагрузки на бизнес и богатых людей. Спрос на реформы, действенные в долгосрочной перспективе, и на меры, способные сгладить вторую волну финансово-экономического кризиса, растет. Тесный диалог и взаимодействие власти и бизнеса помогут преодолеть серьезные вызовы, которые стоят перед экономикой страны», – подчеркнул С. Тигипко.

Чиновник отметил, что налог на богатство внедряется как временная мера, которая поможет вовремя выплачивать пенсии, сбалансировать бюджет. «Пройдет пять лет, и мы сделаем выводы: или эффективные антикризисные меры, какую пользу принесли нынешние реформы, как изменился бизнес-климат. Если мы сможем дать бизнесу то, чего он хочет, – дерегуляцию, простую и понятную систему уплаты налогов, отсутствие поборов и коррупции, то бизнес сам захочет делиться с государством и участвовать в установлении социального равенства в Украине», – считает С. Тигипко (*Состоятельные люди должны быть заинтересованы в уплате налога на богатство // КИД (http://zadonbass.org/news/politics_other/message_41993). – 2011. – 12.12.*)

ПРОГНОЗИ

Закон України «О разрешительной системе в сфере хозяйственной деятельности», который вступит в силу 1 января 2012 г., облегчит предпринимателям возможность получения разрешительной документации. Об этом заверил начальник управления разрешительной системы в сфере хозяйственной деятельности Минэкономразвития А. Андреев.

«Были случаи, когда при первичной подаче документов предприниматель в 90 % случаев получал отказы от чиновников, а после второй подачи получал 100 % согласие. Это очень подозрительно», – сказал А. Андреев.

По его словам, чтобы минимизировать коррупцию чиновников в Киеве в ноябре открыли разрешительный центр по принципу «Единого окна».

«В Киеве откроется еще 2 таких центра в районах. Это проект Минэкономразвития. В каждом областном центре Украины должен быть подобный разрешительный центр. Центр работает уже месяц и за это время поступило примерно 800 заявок», – сказал чиновник (*Новый закон упростит предпринимателям получение разрешений – Минэкономразвития // Независимое Бюро Новостей (<http://nbnews.com.ua/news/21858>). – 2011. – 9.12).*

В. Литвин пообіцяв покласти В. Януковичу під ялинку закон про держбюджет.

Президент України В. Янукович і голова Верховної Ради В. Литвин обговорили питання прийняття Державного бюджету на 2012 р. і проблемні питання завершення цього року.

До нового року залишився один пленарний тиждень і «ми повинні покласти під ялинку закон про державний бюджет» який зараз проходить доопрацювання у Кабінеті Міністрів.

В. Литвин підкреслив, що при формуванні головного фінансового документа мають бути враховані і непроста економічна ситуація, яку переживає світ, і «стискання» економічних можливостей всередині країни. При цьому спікер наголосив на важливості прийняття реального бюджету (*В. Литвин пообіцяв покласти В. Януковичу під ялинку закон про держбюджет // Новинар (<http://novynar.com.ua/politics/202925>). – 2011. – 13.12).*

К концу 2011 г. Президент Украины В. Янукович планирует внести на рассмотрение Верховной Рады проект нового Уголовно-процессуального кодекса. Об этом сообщил Советник Президента Украины – Руководитель Главного управления по вопросам судоустройства Администрации Президента А. Портнов.

«В связи с тем, что Глава государства предлагает принять этот закон в ближайшие недели, сейчас в Администрации Президента отрабатываются последние технические замечания для того, чтобы Президент Украины вышел с законодательной инициативой в украинский парламент и парламент принял этот закон», – сказал Советник президента. Он подчеркнул, что речь идет о документе, который является неотъемлемой частью реформы судоустройства и правоохранительных органов.

А. Портнов отметил, что при разработке законопроекта были учтены практически все замечания международных экспертов. По его словам, последняя встреча украинских специалистов с экспертами США и Совета Европы состоялась в Украине 12 декабря.

«По результатам проработок украинской стороной были учтены практически все замечания и рекомендации, предоставленные экспертами Совета Европы», – сказал А. Портнов.

Советник Президента также сообщил, что в конце января 2012 г. Глава государства планирует внести в парламент новый закон об адвокатуре.

«В конце января в украинский парламент по инициативе Президента мы планируем внести новый закон об адвокатуре, который прошел экспертизу Венецианской комиссии», – сказал А. Портнов. Советник Президента добавил, что через месяц после этого планируется завершить работу над проектом закона о прокуратуре и направить его в европейские институты (*К концу года Президент планирует внести на рассмотрение ВР проект нового УПК // TopMedia (http://topmedia.com.ua/news/show/2011-12-13/20984_andrej-portnov-k-koncu-goda-prezident-planiruet-vnesti-na-rassmotrenie-vr-proekt-novogo-upk). – 2011. – 13.12).*

Правительство начинает в Украине глубокую реформу здравоохранения. Об этом заявила первый заместитель главы Администрации Президента И. Акимова.

«Основных целей реформы две: перестройка сети медицинской помощи с выделением I уровня (неотложная помощь) и II уровня – стимулирование врачей к повышению качества работы и ее объема. При этом создается единая система оценки качества врачебных услуг», – отметила она.

«Новая финансовая система стимулирования врачей предполагает, что они будут свободнее распоряжаться средствами, потому что без самостоятельности какое-либо стимулирование невозможно. Устанавливается четкая связь между объемом работы семейного врача и оплатой его труда. Врачу тоже должно быть выгодно работать», – добавила она.

По словам И. Акимовой, какими сложными не были бы первые шаги данной реформы, ее нужно проводить, так как это делается, прежде всего, для людей (*В Украине начинается глубокая реформа здравоохранения // КИД (http://zadonbass.org/news/politics_other/message_42035). – 2011. – 12.12).*

Сформированный правительством бюджет Украины на 2012 г. носит предвыборный характер. Об этом заявила экономист и политик Л. Супрун.

«Бюджет не прозрачный и носит предвыборный характер. Это (бюджет – НБН) – основной инструмент власти борьбы за власть на выборах. Именно поэтому местные бюджеты нулевые. Местные бюджеты превратили в автомат по выдаче зарплаты», – сравнила Л. Супрун.

По ее словам, в последние 2 месяца 2012 г. бюджетам просто нечем будет платить зарплаты.

«Отдельные бюджеты определенных территорий получают деньги уже сейчас. Заметьте, уже сейчас. Это те местности, где будут баллотироваться известные личности от власти. Под каждой такой статьей бюджета могу написать конкретную фамилию. То есть голоса избирателей будут покупаться только не из собственного кармана, а из бюджета», – сказала она (*Голоса избирателей будут покупаться из бюджета // Независимое Бюро Новостей (<http://nbnews.com.ua/news/22263>). – 2011. – 13.12).*

Правительству Украины не хватает минимум 50 млрд грн, чтобы снизить в 2012 г. нагрузку на фонд оплаты труда.

Обсуждается снижение ставки ЕСВ для большинства плательщинок с 34,7 % до 18,1 %. Нагрузка на фонд оплаты труда в бюджетных учреждениях может снизиться на 16,6 процентных пункта – до 19,7 %, а в зависимости от класса профессионального риска производства – сразу с 36,76–49,7 % до 20,16–33,1 %.

В министерстве не смогли оценить перспективы принятия этого закона, отмечая, что еще не подсчитаны потери бюджета Пенсионного фонда и социальных фондов от сокращения сбора.

Эксперт Совета предпринимателей при Кабмине Н. Потапова уверена, что компенсатором мог бы стать рост минимальной зарплаты, с которой будет уплачена большая сумма ЕСВ.

Директор департамента развития социального страхования Федерации работодателей Украины Ю. Кузовой подсчитал, что минимальные соцстандарты должны были бы вырасти в 1,5 раза, чтобы хоть как-то компенсировать потери от снижения ставок ЕСВ, а фонд оплаты труда – увеличиться до более 700 млрд грн вместо запланированных на 2012 г. 443 млрд грн.

По его словам, при снижении ЕСВ по рисковым классам производства в среднем на 15 % фонд оплаты труда недосчитается 66 млрд грн.

«На 16 млрд грн можно ужаться за счет программ профилактики, нефинансирования программ по безработице, общественным работам, а 50 млрд грн за счет чего покрывать? И это притом, что мы стремимся к бездефицитному Пенсионному фонду», – отмечает Ю. Кузовой.

По этой причине при нынешних финансовых условиях государство не сможет пойти на снижение ставки ЕСВ для всех категорий, считают эксперты.

Ведущий научный сотрудник Института демографии и социальных исследований Л. Ткаченко отмечает, что в ближайшие три года не может идти речи о значительном снижении нагрузки на фонд оплаты труда. Пенсионная реформа не даст ожидаемого эффекта по увеличению доходов Пенсионного фонда, а законопроекты о детенизации зарплат и введение налогов на богатство и офшоры вряд ли будут приняты в ближайшей перспективе, считает эксперт (*На реформу социального взноса нет средств // Минфин.com.ua (<http://minfin.com.ua/2011/12/15/511240>). – 2011. – 15.12).*

ЗАРУБІЖНІ ПРАВОВІ НОВИНИ

В декабре 2011 г. палата представителей Конгресса США собиралась провести голосование касательно принятия нового законопроекта Stop Online Piracy Act (SOPA, Закона против интернет-пиратства). Однако решение по поводу антипиратского закона SOPA отложили.

В случае принятия SOPA, власти США получат право требовать у интернет-провайдеров блокировать доступ ко всем сайтам с пиратскими материалами.

В поддержку этого законопроекта выступают американские ассоциации медиа-компаний RIAA и MPAA. Согласно их заявлению, принятие новых законов по борьбе с пиратством в Сети просто необходимо для защиты правообладателей от воровства их контента.

Против SOPA активно выступают многие интернет-компании, такие как: Google, Facebook, Yahoo, Twitter, «Лаборатория Касперского», Mozilla, eBay, LinkedIn, AOL, Zynga и другие.

По мнению представителей интернет-компаний, в случае принятия SOPA, власти США получат чрезмерно много власти по отношению к веб-сайтам, которые обвиняют в размещении у себя пиратского контента.

Одним из наиболее активных борцов против принятия SOPA является основатель крупнейшей в мире онлайн-энциклопедии Wikipedia Д. Уэльс (Jimmy Wales). В декабре 2011 г. он заявил о том, что планирует сделать все страницы Wikipedia пустыми в качестве акции протеста против SOPA.

Недавно Уэльс сообщил о своих планах на собственной странице в Wikipedia, предложив представителям сообщества этого сайта высказывать мнения по поводу подобной акции. По словам создателя Wikipedia, идея «самоцензуры» появилась у него после того, как ранее в 2011 г. подобную акцию провело сообщество итальянской Wikipedia.

«Несколько месяцев назад сообщество авторов итальянской Wikipedia приняло решение сделать пустыми все страницы в энциклопедии на короткий период времени в качестве протеста против закона, который мог нарушить их права. Вскоре парламент Италии отменил этот законопроект. Знаете вы об этом или нет, но намного более опасный закон под вводящим в заблуждение заголовком Stop Online Piracy Act может быть принят уже скоро», – отметил Д. Уэльс. Он также сообщил пользователям Wikipedia о том, что вскоре будет

участвовать во встрече в Белом доме вместе с представителями других интернет-компаний, на которой планируется обсудить SOPA вместе с политиками.

По мнению Уэльса, сделав все страницы Wikipedia, одного из самых популярных сайтов в мире, пустыми, интернет-сообщество красноречиво продемонстрирует Вашингтону свою позицию по этому поводу. «Я считаю, что та акция в Италии оказалась весьма действенной, и она может быть еще более мощной в данном случае», – сказал создатель Wikipedia.

Представители сообщества Wikipedia, в целом, поддержали идею Уэльса, хотя некоторые и высказывали свое неодобрение, считая, что Wikipedia не является подходящим местом для политических протестов.

По поводу SOPA в декабре 2011 г. также высказался председатель совета директоров компании Google Э. Шмидт (Eric Schmidt). По его мнению, новый законопроект «криминализирует фундаментальную структуру интернета». «Криминализовав ссылки на различные материалы, эти законы просто заставят пользователей удалять контент из Сети. В случае принятия этого законопроекта, мы все пострадаем», – считает Э. Шмидт (*Stop Online Piracy Act (SOPA, Акт против интернет-пиратства) // Центр вибора технологій и поставщиків Tadviser (<http://www.tadviser.ru>). – 2011. – 13.12).*

С 1 июля 2012 г. в Российской Федерации появится еще один вид юридических лиц, относящихся к коммерческим организациям, – хозяйственные партнерства. Федеральный закон от 03.12.2011 № 380-ФЗ «О хозяйственных партнерствах», который уже подписан Президентом России Д. Медведевым, регулирует вопросы, связанные с созданием, особенностями осуществления деятельности, управлением партнерством, взаимоотношением его участников, реорганизацией и ликвидацией.

Законом определено, что хозяйственное партнерство – это созданная двумя или более лицами коммерческая организация, в управлении деятельностью которой принимают участие участники партнерства, а также иные лица в пределах и объеме, которые предусмотрены соглашением об управлении партнерством.

Документом определяется также правовой статус участников партнерства, требования к уставу, соглашению об управлении

партнерством, складочному капиталу, составу участников, а также установлены порядок учреждения партнерства и его ответственность.

Кроме того, законом закреплен порядок обращения взыскания на долю участника в складочном капитале партнерства, а также предусмотрено преимущественное право покупки доли в складочном капитале партнерством или его участниками.

Участниками партнерства могут быть как граждане, так и юридические лица. Количество участников хозяйственного партнерства не должно быть более 50 человек. Если же их число превышает установленный предел, то такое хозяйственное партнерство подлежит преобразованию в акционерное общество (*Медведев подписал закон «О хозяйственных партнерствах» // Росбалт (<http://www.rosbalt.ru>). – 2011. – 6.12).*

Министр иностранных дел Польши Р. Сикорский сделал заявление о необходимости усиления интеграции в рамках ЕС, что может стать стартом коренной реформы всего Европейского союза. «Мы очень хотим, чтобы Евросоюз стал еще более интегрированным, чем раньше, и тем самым удалось бы избежать угрозы развала. Возможно, нам следует заново сбалансировать отношения Брюсселя со странами – членами Евросоюза. Я бы предложил, чтобы некоторые виды компетенции были навсегда переданы в руки отдельных государств-членов», – заявил он.

Высказывание руководителя внешнеполитического ведомства Польши выражает позицию стран «Веймарского треугольника». Устами Варшавы говорят в первую очередь Берлин и Париж, которые пока пытаются обкатать столь амбициозную идею на Центрально-Восточной Европе. Польша оказалась удобным рупором: она не является членом еврозоны и в то же время имеет в целом оправданные лидерские амбиции в «новоевропейском» сегменте ЕС.

То, что спасение не только единой валюты, но и самого Евросоюза, а также отдельных экономик в его рамках зависит от Германии и Франции, очевидно. Но они требуют соответствующей платы: получения контроля над системой принятия решений в бюджетно-финансовой и экономической сферах всего сообщества.

В результате ЕС может обрести очертания конфедерации, национальные правительства утратят ряд полномочий, а вместе с ними и часть суверенитета. Это означает, что экономическое

лидерство Германии и Франции трансформируется в абсолютное политическое лидерство, а центр принятия решений в рамках «единой Европы» окончательно переместится в Берлин и Париж.

Но конфедерация – крайне неустойчивое образование, которое в большинстве случаев либо распадается, либо трансформируется в федерацию. Похоже, тактический альянс Германии и Франции склоняется к построению двухуровневой федерации на базе ЕС. Ее верхний уровень – формат валютного союза – будет определяться соответствием страны экономическим критериям. В случае трудностей, как, например, с Грецией, проблемная страна лишится места в валютном союзе, но при этом сохранит позицию в экономическом союзе. Таким образом, получается двухскоростная система, в которой аутсайдеры не создают угрозы лидерам. Правда, для этого национальные правительства должны передать часть своих экономических, финансовых и бюджетных полномочий, а вместе с ними и часть суверенитета, наднациональным структурам.

В первую очередь это касается унификации налогового и трудового законодательства стран-членов, внесения в национальные конституции пределов размера госдолга и бюджетного дефицита, постепенного введения европейских налогов и создания «европейского экономического правительства», распределяющего эти налоги.

Официальный Лондон уже высказался против внесения изменений в базовые документы ЕС, заявив, что реформа зоны евро может быть проведена и без этого. Однако Британия, вероятно, не получит поддержки большинства стран ЕС. Во-первых, Лондон не является членом еврозоны, а значит, рискует меньше других. Во-вторых, многие европейские страны, особенно из последних волн присоединения, готовы пожертвовать частью экономического суверенитета ради сохранения собственной экономики и стабильности. Ведь крах еврозоны поставит под вопрос их конкурентоспособность, приведет к сужению их рынков сбыта и разорению отдельных национальных экономик. Добровольное делегирование части суверенных государственных функций единому правительству на этом фоне выглядит меньшим злом.

Поэтому в ближайшее время Европу ожидает деление на два лагеря – сторонников и противников интеграции. Первый будет возглавлен Германией и Францией, второй – Великобританией и некоторыми странами Северной Европы (например Нидерландами), на стороне которых будут играть США, заинтересованные в ослаблении ЕС. Подобное противостояние либо приведет к созданию кар-

динально нового игрока на территории Европы, либо окончательно похоронит не только еврозону, но и весь Евросоюз (*Все участники ЕС равны, но некоторые должны быть равнее, заявил глава польского МИДа // Newsme (<http://newsme.com.ua>). – 2011. – 14.12).*

Генпрокурор США Э. Холдер заявил, что его ведомство проверяет принятые в некоторых штатах законы, которые ужесточают правила участия в выборах. Выступление генпрокурора, прозвучавшее в Техасе 13 декабря, размещено на сайте Министерства юстиции. Холдер упомянул о новых законах, которые требуют от избирателей в ряде штатов предъявлять для голосования удостоверение личности, где имеется фотография. Такие меры были приняты, в частности, в Техасе и Южной Каролине. Согласно закону 1965 г. «О защите права голоса», избирательное законодательство, принятое в южных штатах, в которых долгое время существовала расовая дискриминация, должно получать одобрение в Вашингтоне. Кроме того, Э. Холдер предложил пересмотреть и правила регистрации избирателей. Он назвал нынешнюю систему устаревшей и выступил за автоматическую регистрацию всех граждан, имеющих право голоса, по имеющимся базам данных. В настоящее время списки избирателей в США составляются местными властями после обращения самих граждан. Противники ужесточения требований к избирателям утверждают, что новые меры сократят число бедных американцев и представителей меньшинств, которые участвуют в выборах (считается, что им труднее получить необходимое удостоверение).

Этот электорат обычно поддерживает демократов. Сторонники принимаемого законодательства (в основном это республиканцы) настаивают на том, что ужесточение требований к избирателям, в частности, необходимость предъявлять удостоверения с фотографией, позволит предотвратить мошенничество. В американской прессе появлялись публикации, в которых утверждалось, что там, где на избирательных участках не требуется удостоверения личности с фотографией, проголосовать могут даже нелегальные иммигранты (*Генпрокурор США раскритиковал ужесточение избирательного законодательства // Newsme (<http://newsme.com.ua>). – 2011. – 14.12).*

КОМЕНТАРІ ЗАРУБІЖНИХ ЕКСПЕРТІВ

Великобританія готова реалізувати в Україні ряд проектів технічної допомоги для реалізації підтримки в реформуванні судової системи.

Член британського парламенту лорд Р. Рисбі отримав, що то обсто-
ятельство, що Великобританія має великий досвід в наданні
другим країнам професійної допомоги, а також має велике
желання сприяти Україні на шляху судової реформи, створює
великі перспективи для подальшого співробітництва між
двома країнами в цій сфері.

В той же час, за його словами, оскільки судовою реформою в
Україні розглядається як складова євроінтеграції держави,
Великобританія вважає необхідним привернути для її
здійснення допомогу Європейського Союзу (*Великобританія
готова допомогти Україні провести судову реформу // Незави-
симе Бюро Новостей (<http://nbnews.com.ua/news/21879>). – 2011.
– 9.12).*

ДІАЛОГИ

Верховна Рада підтримала в першому читанні законопроект «О ринку земель». Цей документ передбачає продовження мораторія на продаж земель сільськогосподарського призначення тільки до 2013 г.

Однак закон не буде прийнятий в другому читанні до початку або
навіть в перші кілька тижнів нового 2012 г. В той же час діючий
мораторій на продаж землі закінчується 1 січня. Тобто, фактично,
виникає «пробіл», коли мораторій діяти не буде, а це означає,
що ловкі та швидкі можуть спробувати скористатися паузою між
закінченням дії одного документа та набуттям сили іншого. Інтересно,
що знаючи про це, депутати відмовилися прийняти навіть законопроект
про продовження мораторія з 2012 г. ще на рік, тому Голова ВР В.
Литвин поручив профільному комітету підготувати аналогічний
законопроект, який, як чому-то думає спікер, вдасться прийняти
еще до Нового року.

О том, что сулит украинцам введение рынка земли, а также о последствиях принятия упомянутого закона, рассказал народный депутат от Коммунистической партии А. Александровская.

– *Депутаты отказались продолжить мораторий на продажу земли. То есть сейчас появится «лазейка» для, по сути, незаконной скупки земли.*

– Мораторий на продажу земель сельскохозяйственного назначения действует до тех пор, пока не будет принят закон о рынке земли. Поэтому очень важным является не допустить принятия нормативных актов, которые дают возможность на практике осуществлять куплю-продажу земель сельхозназначения.

– *Под парламент пришли фермеры, чтобы выразить свое неудовлетворение этим законом. Так все-таки, будут ли коммунисты выражать свою позицию в этом вопросе с помощью протестов?*

– Наша позиция известна, мы достаточно открыто об этом говорим: мы – против. Наши партийные организации работают и в сельской местности – там мы проводим сходы граждан, объясняем людям, в чем суть и вред этого документа. Проводим мы и эту разъяснительную работу в рамках «Народного референдума», где вопрос о недопущении купли-продажи земли – один из ключевых. В большинстве своем люди нас понимают и поддерживают. Однако среди них есть и те, кто надеется выгодно продать свой надел, рассчитывая, что это их поддержит и спасет. Мы доказываем им, что это не спасет и не поддержит, как не спасли «ваучеры» рабочих. Ведь может и такое произойти – заставят одиноких стариков силой или шантажом подписать дарственную на землю. И те отдадут свою землю совершенно бесплатно...

Ведь земля – это богатство, она привлекает к себе и людей нечестных. Недаром председатель аграрного комитета, докладывая Верховной Раде о работе по подготовке этого законопроекта к рассмотрению в зале, говорил: «6 млн 900 тыс. громадян просять захистити їх від примусової продажі і примусової оренди їхніх земельних паїв». Речь шла о том, что сегодня бедные люди не находят защиты ни в судах, ни в органах власти.

Им остается только рассчитывать на себя, как это было в октябре 1917 г. *(Механизм продажи земли, предусмотренный этим законом, запускают враги народа и Украины // GolosUA.com (http://www.golosua.com/main/article/intervyu/20111210_aaleksandrovskaia-mehanizm-prodaji-zemli-predusmotrennyiy-etim-zakonom-zapuskayut-vragi-naroda-i-ukrainyi). – 2011. – 10.12).*

Председатель Государственной таможенной службы Украины И. Калетник рассказал о новой редакции Таможенного кодекса Украины. По его мнению новый ТКУ создаст условия для развития предпринимательства.

– *Какие основные аспекты нового Таможенного кодекса Вы бы отметили как наиболее значимые с точки зрения позитива для бизнеса?*

– Новый Таможенный кодекс собрал в себе положения, которые ранее содержались в различных законах и подзаконных актах. Отныне предприниматель будет открывать один документ, и иметь возможность найти в нем полную информацию о его импортно-экспортных операциях. А также просчитать, сколько времени ему понадобится на доставку товаров, их таможенное оформление, какие налоги нужно будет заплатить. Новый Кодекс создан по принципу «максимального прямого действия». Он предусматривает принятие минимального количества постановлений Кабмина и приказов министерств.

– *Как изменится процесс таможенного оформления?*

– Очень большое внимание уделено использованию современных электронных систем и технологий, позволяющих сократить время прохождения товаров через таможню, минимизировать субъективное влияние на принятие решений и уменьшить количество бюрократических процедур. Новый Кодекс позволяет использовать электронное декларирование всем желающим предпринимателям без всяких ограничений и во всех таможенных режимах. На сегодня возможность использовать процедуру электронного декларирования имеет каждый желающий, поскольку процедура включения в Реестр предприятий, допущенных к электронному декларированию, является простой и прозрачной. Количество субъектов, допущенных к электронному декларированию, увеличилось почти в 20 раз. То есть, если в начале 2011 г. в Реестре насчитывалось 58 предприятий, то на конец октября их уже 1229.

В настоящее время всеми без исключения таможнями осуществляется таможенное оформление товаров по электронной ГТД в таможенных режимах импорта, таможенного склада, магазина беспошлинной торговли и транзита, а его участниками являются 292 предприятий Украины.

С начала 2011 г. таможнями уже оформлено почти 75 тыс. электронных документов, в том числе 53,5 тыс. электронных предварительных уведомлений, 15 тыс. электронных предварительных

таможенных деклараций и 6,5 тыс. электронных грузовых таможенных деклараций.

Для полноценного функционирования «Электронной таможни» Президентом Украины было поручено центральным органам исполнительной власти ввести выдачу разрешительных документов, необходимых для осуществления таможенных процедур, в электронном виде.

Однако, к сожалению, в настоящее время ни один из 22-х органов государственной власти не предоставляет Гостаможслужбе разрешительные документы в электронном виде. И исчерпывающего перечня определенных новым Кодексом документов, необходимых таможне для таможенного оформления. По предложению Гостаможслужбы в Кодексе предусмотрено представление вместе с таможенной декларацией только счета или другого документа, который определяет стоимость товара, и декларации таможенной стоимости. Другие документы, необходимые для осуществления таможенного контроля и оформления товаров, декларантом не подаются. Сведения о таких документах указаны в ГТД. Декларант обязан будет сохранять такие документы в течение не менее 3 лет и предоставить их таможенному органу по его запросу. В связи с этим предлагается установить необходимость страхования таможенными брокерами собственной деятельности. Страховая сумма по соответствующему договору страхования не может быть меньше, чем общая сумма налогов, подлежащих уплате по таможенной декларации.

Таможенным органам также предоставлено право до фактического ввоза товаров на таможенную территорию Украины, принимать отдельные предварительные решения, в частности по классификации страны происхождения товаров, – размещения товаров в определенные таможенные режимы.

Декларант имеет право на внесение изменений в таможенную декларацию по увеличению количества товаров, если после завершения таможенного оформления им самостоятельно обнаружены незадекларированные вследствие допущенной ошибки товары.

Декларанту также может подать неполную декларацию для оформления товаров, если он не обладает точными сведениями о товаре. Условием использования такого права является предоставление декларантом обязательства таможенному органу о представлении дополнительной декларации и необходимых документов в срок не более 30 дней с даты оформления таких товаров.

Время таможенного оформления одной импортно-экспортной операции сокращается с 24 часов до 4 часов.

Предприниматели смогут самостоятельно фиксировать в электронных системах таможни дату и время подачи ими таможенной декларации.

Должностные лица таможенных органов будут нести персональную ответственность за нарушение срока таможенного оформления.

Еще современный и общепризнанный мировой путь к упрощению таможенного оформления – право таможни осуществлять таможенный контроль после окончания экспортно-импортной операции предпринимателя. То есть пост-аудит контроль.

Имея возможность проверить операцию предпринимателя после ее осуществления, товары не задерживаются на таможне в ожидании окончания проверки, а быстро пропускаются.

Внедрение системы управления рисками также позволяет сократить время таможенного оформления товаров, повысить эффективность таможенного контроля и избежать безосновательных вмешательств таможенников в экспортно-импортных операциях предпринимателей.

Это та ситуация, когда компьютер фактически определять необходимость проведения таможенного досмотра, детального анализа груза или отсутствие такой необходимости. То есть значительно уменьшается человеческий фактор, и таможенник уже не может принимать субъективное решение по собственному усмотрению. Это – переход от тотального к концентрированному и акцентированному контролю.

– *Новый Кодекс вводит в Украине специальные упрощенные таможенные процедуры для добросовестных предпринимателей?*

– Украинские предприниматели, которые длительное время работают на рынке, не имеют задолженностей и не допускают существенных правонарушений, а также имеют квалифицированный персонал, смогут получить статус уполномоченного оператора экономической деятельности. В настоящее время функционирует ограниченное по форме и процедуре применения механизм применения режима наибольшего благоприятствования при осуществлении внешнеэкономической деятельности. Лица же, которые получили этот статус, будут иметь один из разрешений на упрощение таможенных процедур; упрощение таможенного контроля в отношении надежности и безопасности или упрощения таможенных процедур и таможенного контроля в отношении надежности и безопасности.

Кодекс также позволяет предпринимателям самостоятельно выбирать таможду, в которой они будут декларировать товары. Такой шаг, с одной стороны, позволит предпринимателям снизить затраты на перевозку: после пересечения границы эти товары можно сразу везти в адрес конечного потребителя, «по дороге» заехав в ближайшей таможне для их таможенного оформления. А с другой – создаст конкуренцию между разными таможнями.

Мы ожидаем, что такая конкуренция будет способствовать повышению уровня квалификации должностных лиц таможен и росту показателей качества предоставляемых ими услуг.

А еще предприниматели смогут не тратить время на проведение классификации большого количества различных наименований товаров, как, например, автомобильных запчастей. Предприниматель по своему желанию может задекларировать все эти запчасти по одним товарным кодом, которому будет соответствовать наибольшая ставка пошлины.

– *В новом Кодексе особое внимание уделено и вопросу определения таможенной стоимости.*

– Да. Определен исчерпывающий перечень документов, которые таможня имеет право получить от предпринимателя. Предусмотрено максимальное использование основного метода определения таможенной стоимости – по цене сделки. Переход на другие методы четко регламентировано. Новый Кодекс устанавливает жесткие временные ограничения на изучение должностными лицами таможен представленных документов и принятия соответствующих решений.

– *И касательно борьбы с контрабандой и нарушениями таможенных правил...*

– Новый Кодекс освобождает предпринимателей от ответственности за допущенные ими непреднамеренные ошибки, введено урегулирование вопросов нарушений таможенных правил на основе компромисса.

Новое понятие «Компромисс в таможенном деле». Это установление случаев, когда при выявлении нарушения таможенных правил, товары могут быть пропущены через таможенную границу Украины до завершения рассмотрения дела об этом нарушении. Но это при условии, что такие товары не подлежат конфискации и не потребуются в дальнейшем в процессе производства по делу или в случае, когда декларант уплачивает все налоги или представляет гарантию их оплаты.

Кроме того, декриминализована товарная контрабанда, то есть, переведена из разряда уголовных преступлений в состав административных правонарушений. Сокращен перечень видов нарушений таможенных правил и изменено взыскание, применяемое за их совершение. Установлено 18 видов правонарушений, за совершение 5 из которых предусмотрено взыскание в виде конфискации (для сравнения: старым Таможенным кодексом было предусмотрено 27 видов правонарушений, за 11 из которых предусмотрено взыскание в виде конфискации). Изменение правила изъятия транспортных средств в связи с нарушениями таможенных правил. Сохранилось только 3 случая, когда такие транспортные средства могут быть конфискованы. Это может произойти только, когда на них перевозились запрещенные к ввозу в Украину товары, когда эти транспортные средства перемещались между пунктами пропуска, и когда в транспортных средствах специально изготовлено хранилища. В других случаях транспортные средства коммерческого назначения изъятию не подлежат.

Кроме этого в целях недопущения необоснованных задержек транспортных средств, осуществляющих международные перевозки грузов, владельцам транспортных средств предоставляется право выгружать товары на склады временного хранения в зоне деятельности таможен назначения без согласия импортера. В настоящее время владельцы транспортных средств и водители являются заложниками импортеров, использующих транспортные средства как «склады на колесах».

– *Отдельный вопрос – ответственность должностных лиц таможни.*

– Новый Таможенный кодекс существенно расширяет права предпринимателей в части обжалования решений, действий и бездействия таможенных органов и их должностных лиц. Новеллой Кодекса является определение правила, по которым ущерб, причиненный предприятию неправомерными действиями должностных лиц таможенного органа при проведении проверки, возмещается за счет средств государственного бюджета в порядке, установленном законом (*Таможенный кодекс создаст условия для развития предпринимательства // TopMedia (http://topmedia.com.ua/news/show/2011-12-14/21028_kaletnik-tamozhen-nyj-kodeks-sozdast-usloviya-dlya-razvitiya-predprinimatelstva). – 2011. – 14.12).*

Завідувач відділу державної правової політики Національного інституту стратегічних досліджень, доктор юридичних наук О. Руднева розповіла про розробку законопроекту «Про Національну громадську телерадіокомпанію України».

О. Руднева була одним з базових юристів, які працювали над законопроектом про НГТУ на запрошення Адміністрації Президента. Їм вдалося в рамках діючого законодавства зробити НГТУ максимально незалежною, а саме вирішити головні питання власності і влади.

О. Руднева запропонувала передати державне майно суспільному мовникові у безстрокове безкоштовне користування (за аналогією із Академією наук) та зробити НГТУ головним розпорядником бюджетних коштів (як вищі спеціалізовані суди).

Як відомо, сьогодні є кілька різних варіантів законопроекту, подекуди різновекторних. Наразі доля документу, який розроблений робочою групою суспільних комунікацій, і який базується на концепції, підтриманій Громадською гуманітарною радою, невідома.

– На одному з заходів, присвячених створенню в Україні суспільного мовлення, голова Держкомтелерадіо О. Курдінович заявив, що за його підрахунками наразі є 13–14 варіантів законопроекту «Про суспільне телебачення і радіомовлення». У підготовці якого варіанту брали участь особисто ви?

– Скажімо так, ми знаємо про існування законопроекту А. Шевченка, ми його вивчали. Знаю, що існують інші законопроекти, але ми їх не вивчали.

Адміністрація Президента запросила Національний інститут стратегічних досліджень підготувати разом із робочою групою суспільних комунікацій Громадської гуманітарної ради, керівником якої є В. Бебик, проект закону про громадську телерадіокомпанію. Оскільки юридичні сили в групі були незначні, то ми фактично і стали базовими юристами, які розробляли законопроект «Про Національну громадську телерадіокомпанію України». Ми його дуже швидко відпрацювали, і в листопаді 2010 р. його було схвалено цією робочою групою суспільних комунікацій Громадської гуманітарної ради. Після цього подальша доля законопроекту мені не відома. Водночас, знаю, Держкомтелерадіо підготував свій законопроект про суспільну телерадіокомпанію.

– На вашу думку, які шанси створення в Україні суспільного телеканалу за Президента В. Януковича?

– Чи є шанси? Треба казати, що в будь-якому суспільно важливому діянні велике значення має політична воля. Якщо навіть буде врешті-решт ухвалено новий закон, то потрібна політична воля, щоби втілити його в життя. У нас є зобов'язання перед Радою Європи щодо створення реально діючого суспільного мовлення в Україні. Після спілкування з керівниками НТКУ Є. Бенкендорфом і НРКУ Т. Авраховим я зрозуміла, що й вони не проти. Вони усвідомлюють, що є суспільна необхідність, мають зацікавленість і розуміння того, що це можна і треба робити.

Водночас, є думки, що громадська телерадіокомпанія – це мертво-народжене дитя, що її все одно не буде, що в багатьох країнах світу такі компанії не функціонують як слід, тобто дійсно як незалежний рупор громадської думки, наприклад, «Общественное телевидение» в Росії.

Крім того, в Україні з 1997 р. діє закон про суспільне мовлення, але ж система суспільного мовлення так і не була створена. І було питання: внести зміни в чинний закон чи писати новий. І оскільки ми пішли демократичним шляхом громадського обговорення концепції, то вирішили створювати новий закон вже на її основі.

– Але ж В. Янукович обіцяв до 1 грудня 2010 р. зареєструвати свій законопроект про суспільне мовлення. Вже рік минув, і що?

– Я пам'ятаю слова В. Януковича, які він сказав на засіданні Громадської гуманітарної ради наприкінці вересня 2010 р.: «Дайте мені закон, я його підпишу». Тобто була чітко сформульована політична воля. І після цього ми працювали день і ніч, щоби зробити це вчасно. Потім, наскільки я розумію, текст пішов у Кабмін, повернувся зовсім в іншому вигляді до робочої групи, яка висловила незгоду з деякими положеннями цього законопроекту.

– Чи ви згодні з критикою урядового законопроекту про СМ? Наскільки він відрізняється від концепції, яку схвалила Громадська гуманітарна рада при Президенті України?

– Ну, по-перше, відповідаючи на ваше питання, поняття «Суспільне мовлення» за змістом не співпадає із поняттям суспільне телебачення і радіомовлення, а саме таку назву має урядовий законопроект. Щодо назви. Ми вживаємо термін «громадська ТРК» як це прописано і в Концепції, а не «суспільна». До речі, ми радилися з фахівцями Інституту мовознавства, і філологи нас переконали, що українською мовою треба говорити саме «громадське телебачення та громадська ТРК».

Але ж це не головне. Урядовий проект, так само як і проект А. Шевченка, на нашу думку, не дав юридичну відповідь на питання,

як узгодити проголошену мету створення незалежного від влади та будь-яких суспільно-політичних груп мовника з його фінансовим та майновим статусом, якщо досить тривалий час він буде отримувати стовідсоткове фінансування від держави та користуватися державним майном на праві оперативного управління.

Чому не діє чинний закон про суспільне мовлення? А тому, що не створено фінансового і майнового механізму для того, щоби структура громадської ТРК діяла. Можна сформулювати мету створення незалежного від влади та фінансових груп телебачення та радіо, затвердити відповідні принципи редакційної політики, але якщо не підкласти під це незалежні органи управління, кошти і майно, не буде нічого. Ось ми й зосередили свою увагу на вирішенні саме цих головних проблем.

Ще є суттєві технічні питання з сигналом, ліцензіями, вони теж мають суттєве значення для справи, тим не менш, ми їх також відпрацювали разом із фахівцями НТКУ та НРКУ.

– Згідно з урядовим проектом «майно Національної суспільної телерадіокомпанії України є державною власністю. Кабінет Міністрів України передає в оперативне управління НСТУ». Яким чином, на вашу думку, в рамках чинного законодавства можна зробити майно власністю суспільного мовника?

– У нас на сьогодні є три форми власності: державна, комунальна і приватна. Комунальна власність може мати відношення до регіональних ТРК. НТКУ, НРКУ та телевізійний канал «Культура» – це підприємства з державною формою власності. Чи можна передати їм майно у приватну власність? Юридичний механізм існує, але у такому випадку ми повинні були би створювати юридичну особу не публічного, а приватного права, що означає неможливість отримання державного фінансування. Ще на етапі створення концепції від такої ідеї відмовилися, бо на етапі становлення нового гравця на ринку медіа послуг без стовідсоткового державного фінансування НГТУ просто не зможе конкурувати з комерційними ЗМІ.

Щодо правового режиму майна. Якщо визначити юридичний статус цієї особи публічного права як неприбуткової установи, як це ми зробили, бо ж вона не має на меті отримання прибутку, то згідно із чинним законодавством майно їй може бути передано тільки в оперативне управління.

А що це означає? Що все, що виробляється чи купується в процесі роботи (це стосується і телепрограм, і оргтехніки), належить державі.

Тобто майнової незалежності по суті немає. А як зробити так, щоб усе, що буде в майбутньому напрацьовано та придбано НГТУ стало її власністю? Адже ж громадська ТРК створюється назавжди, вона має розвиватися і конкурувати. При оперативному управлінні це неможливо, бо в одній юридичній особі не може бути двох правових режимів майна – державної та приватної.

Саме це юридичне питання було дуже важко вирішити. Треба було знайти аналог у нашій правовій системі. І ми його знайшли. Це – Національна академія наук України. Майно їй передано не на праві оперативного управління, а у безоплатне безстрокове користування. Якщо тільки майно передається в безоплатне безстрокове користування, тоді все, що купується чи виробляється на ньому, вже не можна вважати державною власністю. Виникають юридичні підстави для єдиного правового режиму набутого та напрацьованого майна. Ми вважаємо, що НГТУ як суспільний проект всього громадянського суспільства є такою ж унікальною установою як і НАНУ, і тому йому має бути передано майно у безоплатне безстрокове користування. Тобто ми придумали цю юридичну модель для НГТУ, і чесно кажучи отримали професійне задоволення, жартували, що нам дадуть Нобелівську премію. Але поки що не склалося.

Урядовий законопроект (до речі, зовсім непоганий, на мою думку) не стає в цю схему. Згідно з ним, у ТРК майно в оперативному управлінні, гроші отримує, як і тепер, через Держкомтелерадіо.

– *А за кордоном канали суспільного мовлення зазвичай у чийй власності?*

– Порівнюючи з законодавством інших країн, ми можемо тільки говорити про певні аналогії. Там існують різні форми власності. Ми визначили юридичний статус НГТУ таким чином: це юридична особа публічного права, яка не має на меті отримання прибутку, є неприбутковою установою. Тут кожне слово має велике юридичне значення. Не організація, а саме неприбуткова установа. Бо як тільки щось тут поміняти, з'їжджає все, не узгоджується з системоутворюючими принципами та нормами національного права.

– *Яким чином можна зробити наглядову раду НГТУ незалежною? За версією Кабміну, наглядова рада має складатися з 21 особи: окрім 14 представників громадських організацій, туди ще мають увійти 7 представників уряду.*

– Механізм створення наглядової ради ми виписали відповідно до концепції. В нашому останньому варіанті (після врахування реко-

мендацій (Ів Саломон) ми зазначили, що наглядова рада має складатися з 17 осіб, а раніше у нас теж була 21 особа. 14 – від громадянського суспільства і 7 представників від влади. Тут велика проблема полягала в тому, за яким принципом добирати представників від громадських організацій. У статуті будь-якої ГО зазначено багато видів діяльності, тому вирішили брати до уваги основну (в сфері освіти, культури, спорту тощо). Потім було незрозуміло, яким чином, приріром, із п'яти тисяч громадських організацій обрати 14 представників. Вирішили, що вони самі організуються й обирають представників до наглядової ради. А якщо не знайдуть консенсусу, тоді звертаються до Комітету Верховної Ради з питань свободи слова та інформації, який протягом місяця має визначити переможця шляхом жеребкування та повідомити про своє рішення Держкомтелерадіо.

Згідно з нашим проектом, своє перше установче засідання наглядова рада проводить під дахом Держкомтелерадіо, а потім уже діє самостійно.

Що стосується представників від органів влади, то у нас спочатку було сім осіб: від президента, Кабміну і п'яти фракцій Верховної Ради, а потім їх кількість ми скоротили до трьох за рахунок представників парламенту.

З пропозицією надати місця в наглядовій раді тільки представникам Кабміну, мабуть, не можна погодитися. Адже порушується принцип балансу представництва різних гілок влади.

Суттєвим було питання, на якій основі – платній чи безоплатній будуть здійснювати діяльність члени наглядової ради. Задля максимальної незалежності ми вирішили, що члени наглядової ради будуть задіяні на безоплатній основі, відрядження, проживання, добові будуть відшкодовані. Така модель небезспірна. Зокрема, Ів Саломон зазначала, що це неправильно, що це буде недієздатна структура. Але ж якщо перевести роботу наглядової ради на платну основу, то незалежність НГТУ знову опиниться під великим питанням.

– Якими повинні бути основні джерела фінансування СМ? Норми про абонплату і надходження спеціального збору про рекламу не зможуть працювати без внесення змін до Податкового кодексу, бо це, по суті, обов'язкові платежі на рівні податку. Наскільки готова українська влада внести такі зміни у податкове законодавство?

– Річ у тім, що держава може зробити все що завгодно. Була би політична воля, а юристи все пропишуть. Держава має дбати про суспільно корисні інтереси.

З приводу джерел фінансування. Якщо НГТУ знаходиться на стовідсотковому бюджетному фінансуванні, то це залежність від влади, яка захоче – дасть кошти, не захоче – не дасть. Була ідея введення обов'язкової абонплати. Але перевести всіх одразу на абонплату неможливо, бо немає відпрацьованого механізму, яким чином це робити. Це серйозніша проблема. Як тільки виникає питання обов'язкової плати, то треба подумати передусім про конституційні права громадян. У нас і так багато різних податків. Особисто я принципово проти обов'язкової абонплати, бо не можна змушувати людей купувати щось, без чого людина може обійтися. Щоби ввести обов'язкову оплату (абонплату), треба сформулювати у споживача інтерес до продукту чи послуги, щоб він хотів це купити.

Оскільки планується введення абонплати через якийсь певний час, то в нашому першому варіанті проекту ми написали, що введення абонплати буде врегульовано окремим законом, а потім і це прибрали, тому що й так зрозуміло, що такий вид платежу врегульовуватиметься окремим законом. Систему абонплати треба буде ретельно прорахувати, обґрунтувати.

Таким чином від початку громадська ТРК має фінансуватися з державного бюджету. Аби якимось чином пом'якшити повну фінансову залежність, ми запропонували надати НГТУ право бути головним розпорядником бюджетних коштів. Це питання безумовно може бути предметом дискусії. НГТУ поступово переходить на використання змішаних джерел фінансування, включаючи абонентську плату.

– Хто має розробляти і затверджувати статут (засади діяльності, умови роботи, керівний склад): КМУ чи збори засновників, які складаються з представників недержавних установ, підприємств, організацій? В уряді вважають, що зміни до статуту НСТУ слід вносити, в тому числі, Кабінету Міністрів, а не лише за поданням наглядової ради, як це було в законопроекті, оприлюдненому раніше на сайті Держкомтелерадіо. Що ви з цього приводу скажете?

– У нас із цього приводу також була велика дискусія. Деякі члени робочої групи запевняли, що статут має затверджувати уряд або парламент. Але ми домовилися, що статут має затверджуватися все ж таки правлінням. Тому що НГТУ – це юридична особа, якій передали майно в користування, в якій демократично сформовані органи правління, яку зробили головним розпорядником бюджетних коштів. Таким чином ця юридична особа сама може затверджувати і вносити зміни до статуту. Я особисто проти того, щоби це робив уряд чи пар-

ламент. Питання, чому НГТУ сама собі не може дати раду з приводу статуту? Тим паче, що ми виходили з того, що статут буде розроблятися на основі закону (основні повноваження і види діяльності прописано в законі). Якщо суспільство делегувало повноваження членам наглядової ради, значить воно їм довіряє, тому нехай вони й домовляються і затверджують статут. Треба ж їм дати якусь незалежність.

Взагалі передбачалось, що в органах управління буде максимальна кількість фахових незалежних людей. А для контролю є ревізійна комісія, редакційна рада, щорічний зовнішній аудит, наглядова рада, яка затверджує та оприлюднює щорічний звіт програмної та фінансової діяльності, сітки програм та змін що плануються в наступному році, цей звіт офіційно оприлюднюється. До того ж нікуди не поділися офіційні контролюючі органи фінансової діяльності такі як КРУ, Рахункова палата.

– Юристи вважають, що членів наглядової ради має бути максимально захищено від звільнень, натомість законопроект містить проблемну норму з потенційним відкликанням членів ради. Відповідно до проекту, людину можна заарештувати за підозрою в чомусь, і це може стати підставою для припинення повноважень члена наглядової ради. Чи не варто цю норму прибрати із законопроекту?

– Я такої пропозиції у проектах не бачила. Безумовно такої норми бути не може, у нас же існує презумпція невинуватості. Арешт не може бути підставою для будь-яких обмежень представницьких прав особи. Обмежувати можна тільки після вироку суду.

– Раніше передбачалося, що суспільний мовник може отримувати кошти за рахунок державного замовлення. В урядовому проекті цьому виду фінансування відводиться не більше 20 % загального обсягу (експерти хотіли, щоб держзамовлення виключили взагалі). На вашу думку, чи повинно залишатися держзамовлення на каналі СМ?

– Під час обговорення ми дійшли згоди, що треба створити продукт, який захочуть дивитися і платити за нього. Редакційна політика має бути абсолютно незалежна, тож, зважаючи на пропозицію експерта Ради Європи, ми прибрати норму про держзамовлення.

– У Держкомтелерадіо вважають, що альтернативи державному фінансуванню в перші роки існування суспільного мовлення немає. Ви згодні з ними?

– Так, я теж так вважаю. Загалом щодо джерел фінансування, то ми прописали в проекті, що це можуть бути: кошти з держбюджету, кошти, отримані від фінансової діяльності, благодійних внесків і

пожертвувань фізичних і юридичних осіб та з інших не заборонених законом джерел (тут малася на увазі в подальшому і абонплата).

– Чи підтримуєте ви збереження реклами на СМ? Якщо так, то чому?

– У першому варіанті нашого законопроекту ми врегулювали, що буде поступове зменшення реклами максимально до 10 %. А в останньому написали, що рекламу заборонено, окрім соціальної. Ще була пропозиція щодо внесків комерційних мовників за те, що суспільний мовник відмовиться від реклами. Але це стосується тільки загальнонаціональних мовників, цю модель не може бути перенесено на регіональні ТРК.

– Під час обговорення концепції СМ передбачалося, що до системи громадського мовлення увійдуть і обласні державні ТРК. Хоча регіони виступали активно проти трансформації ОДТРК. На якому етапі вирішено поки що не чіпати обласних державних мовників?

– Те, що перетворення обласних ТРК на громадських мовників буде регулюватися окремим законом і їх буде залучено до суспільного мовлення на другому етапі – це було передбачено ще на етапі розробки концепції. Розумієте, замало прописати в законі, що ТРК перейдуть із державної власності в іншу. Процес перетворення є тривалим та складним. Приміром, щодо НТКУ: треба створити ліквідаційну комісію, потім тимчасово передати Фонду держмайна, який потім передає у безоплатне безстрокове користування громадській телерадіокомпанії. Тут зрозуміло, це державне майно. А в областях майно може бути як державним, так і комунальним, з цим усім треба добре розібратися, а тому питання щодо перетворення регіональних ТРК треба врегульовувати окремим законом.

– Адміністрація президента України скерувала цей законопроект на експертизу до Ради Європи. РЄ відтермінувала експертизу до ухвалення проекту в першому читанні, надавши поки що попередній висновок. Яка вірогідність того, що в Україні буде враховано зауваження РЄ?

– У нашому випадку ми послушали Ів Саломон, з її боку було чимало розумних принципових речей, але були й неприйнятні для наших реалій пропозиції. При написанні проекту ми намагалися системно врегулювати мету щодо незалежності НГТУ як майданчика громадянського суспільства.

– Які документи і досвід яких країн ви враховували, працюючи над законопроектом?

– Ми вивчили багато моделей європейських країн, врахували досвід Франції, Англії, Польщі, Німеччини, Росії та інших.

– *Як ви ставитеся до законопроекту про СМ А. Шевченка, що перебуває на розгляді у Верховній Раді?*

– Я пригадую, що в ньому не врегульовано основні питання: принципи власності, фінансування і статус наглядової ради. На круглому столі, який проводився у квітні цього року в інституті я казала: не має значення, чий законопроект буде прийнятий у якості основного, важливо, щоб він працював. Якщо є бажання, щоб закон працював, то під нього треба підкласти кошти і майно.

Ми вклади душу і серце в цей законопроект, працювали цілодобово, і думали, що терміни нас підпирають. Ми намагалися створити такий законопроект, згідно з яким суспільне мовлення не тільки вирізнялось би контентом, а й було б незалежним від держави у фінансуванні та менеджменті (*Головна проблема громадського мовлення у власності і владі // Четверта Влада (<http://4vlada.net/smi/oleksandra-rudn-va-golovna-problema-gromadskogo-movlennya-u-vlasnost-vlad>). – 2011. – 15.12).*

Податківець, який прийде перевіряти університет, Закон «Про вищу освіту» відкривати не буде...

Про необхідність модернізувати вітчизняну вищу освіту говорять уже не один рік, а про законопроекти, якими це пропонується зробити, – не один місяць. Причому їх то вносять до парламенту, то під тиском громадськості, особливо студентів, яким періодично світить підвищення оплати за контрактне навчання, відкликають. Один із них – урядовий – був підтриманий проведеним нещодавно освітянським з'їздом. Чим обернеться його прийняття Верховною Радою, розповідає голова Громадської ради освітян і науковців України (ГРОНУ), экс-міністр освіти й науки, доктор педагогічних наук С. Ніколаєнко.

– На сьогодні у Верховній Раді – мінімум два законопроекти, якими пропонується реформувати нашу вищу освіту, – роз'яснює Станіслав Миколайович. – Основний, котрий іде як урядовий, свого часу був підготовлений Міносвіти і внесений низкою народних депутатів, до того ж від різних фракцій. Там були і комуністи, й регіонали, і литвинівці. Але в суспільстві його норми не сприйняли, і цей законопроект пізніше відкликали. Потім була створена комісія, яка допрацьовувала цей документ. І, власне, після цього він з'явився на з'їзді

освітян, отримав там формальну підтримку, – і вже уряд вніс його як законопроект «Про нову редакцію Закону «Про вищу освіту» до парламенту. Є у Верховній Раді й ще один аналогічний законопроект, підготовлений Спілкою приватних університетів і внесений одним з народних депутатів.

Корупція повертається?!

– Підтримка з'їзду освітян, мабуть, мусила б забезпечити цьому документу, який – де відкрито, а де приховано – практично не сприймається вищою школою, зелене світло...

– На перший погляд так: здавалося б, така підтримка – ну просто залізобетонний аргумент на користь цього законопроекту, однак не все так просто. Давайте зважимо на те, що на з'їзді, який ішов усього один день, виступили кілька працівників вищої школи, котрі, звісно, сказали, що закон, який обговорили напередодні, потрібно приймати. І все. На цьому з'їзді було щонайменше 70 %, а як максимум – 90 % людей, які ніякого відношення до вищої школи не мають: дошкілля, позашкілля, профтехосвіта, школа... Тобто переважно на з'їзді вчителів була представлена саме школа, то про яке глибоке обговорення і тим більше розуміння цього закону може йтися?! Окрім того, в урядовому законопроекті, який можуть прийняти вже у грудні – ще до нового року, багато недоліків.

– І які ж найбільш вагомі?

– Найперше: на мій погляд, Закон «Про вищу освіту» повинен бути законом прямої дії. А в цьому новому урядовому законопроекті – понад два десятки разів говориться про те, що певні речі окремо унормуватиме саме Кабмін. Один з конкретних прикладів стосується зовнішнього незалежного оцінювання. В законопроекті сказано, що воно проводиться, але положення про ЗНО затверджує Кабінет міністрів України. Отже, посилання на уряд – майже в кожній статті. До чого це призведе? До того, що в законі може бути одне, а різноманітні інструкції й розпорядження, які будуть видаватися на його виконання, можуть розвернути дію закону у зворотному напрямку. Щоб цього не сталося і щоб усе було від самого початку чітким і зрозумілим, Закон «Про вищу освіту», для якого базовим є Закон «Про освіту», повторюю, повинен бути законом прямої дії без жодних варіантів.

Хибою цього проекту є й положення ст. 40 щодо права вузу при прийомі абітурієнтів проводити вступні випробування, виставляти бал навчального закладу. Цей запис повністю нівелює тестування і веде безпосередньо до повернення корупції у вищу школу, проти якої

ми стільки років боролися. Таке право, як на мене, можливо надати лише дослідницьким установам. Взагалі законопроект доцільно було б доповнити нормою про національну систему моніторингу якості вищої освіти, зробивши акцент на зовнішнє оцінювання й участь у ньому роботодавців. Уточнення вимагають і функції Кабміну, частину з них слід передати центральному органу влади в галузі освіти та спілці ректорів. Таке положення, як затвердження умов Національного рейтингу вузів, здатне здійснити і Міністерство освіти й науки спільно зі спілкою ректорів та роботодавцями.

Другий дуже важливий нюанс, я переконаний, що закон – у тому вигляді, в якому він пропонується до розгляду парламентом, – не дає реальної автономії вузам, причому не тільки у фінансово-господарській діяльності, але й у навчально-науковому процесі. Роз'яснюю. З одного боку, є нібито дуже гарна норма про те, що вузи мають право самостійно розпоряджатися заробленими за надані послуги коштами. Університети мають право, приміром, відкривати у банках депозитні рахунки і т. ін., це все дуже добре. Але якщо ці норми не будуть прописані у Податковому й Бюджетному кодексах, цей закон діяти не буде.

Вузи повинні самі розпоряджатися своїми коштами

– Але чому?!

– Річ у тім, що податківець, який прийде перевіряти університет, Закон «Про вищу освіту» дивитися не буде – він відкриє закон про бюджет, Податковий кодекс і скаже: вам пільг тут ніяких не передбачено. Тобто, якщо ти заробив, скажімо, 30 млн грн, то не маєш права спрямувати їх на науку, лабораторії, підручники, посібники, гуртожитки, а ти, дорогий мій, плати зарплату, оплачуй комунальні послуги, бо я – держава – тобі на цю суму не додаю фінансування, а твої зароблені кошти вважаю бюджетними. І ось цей обман рубає під корінь будь-яку ініціативу: навіщо заробляти, якщо однаково не можна буде розв'язати найнагальніші проблеми?!

Сьогодні, наприклад, на освіту йде 6,2 % ВВП. Якщо відкинути з цієї суми кошти, які фактично не бюджетні – вони зароблені самими університетами, школами, профтехучилищами, – то ця цифра ледь сягатиме 5 % ВВП, а за законом – потрібно 10 %.

– Але ж, Станіславе Миколайовичу, нашу вищу школу таки необхідно реформувати, інакше жодна болонська система, яка в багатьох університетах впроваджена більше формально, її не врятує...

– Треба, а хто проти?! І я навіть знаю, як зробити цей закон найбільш дієвим. Насамперед це повинен бути законопроект «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів з питань вищої освіти». Нині законопроектом внесено дві зміни. Перша – в освітньо-кваліфікаційному рівні прибраний «спеціаліст». Раніше був молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст і магістр. Зараз маємо молодшого спеціаліста, бакалавра і магістра. І друга: вони замість кандидата наук за європейським зразком пропонують запровадити ступінь доктора філософії, а доктор наук залишається.

Та це – тільки півкроку. Справа в тому, що дворівнева система підготовки наукових кадрів веде до того, що людина після кандидатської дисертації ще 10–15 років працює на доктора наук, замість того щоб займатися науковою і викладацькою працею. Тобто треба, щоб він віддачу давав! А він пише реферати, книжки, підручники – і все працює на формальну сторону. Іншими словами, людина не встигає розкритися по-справжньому: доктором наук стає зазвичай років у 55–60, а вже як вижати лимон.

Щоб змінити цей механізм, треба внести зміни до Закону «Про вищу освіту», після цього – до Закону «Про освіту» і неодмінно – до Податкового кодексу, а також розписати в Бюджетному кодексі, що кошти, зароблені вузами, не оподатковуються, як і ті, що витрачаються навчальними закладами на науку. Не повинні обкладатися податками й митом прилади, які ввозяться з-за кордону і будуть використовуватися університетами для наукових досліджень. Аналогічно в Бюджетному кодексі слід записати, що міські й обласні ради мають право фінансувати вузи з перевиконання власних бюджетів. Для прикладу: перевиконав Крим на 30 % бюджет – він може кілька мільйонів спрямувати на Таврійський національний університет. Для того щоб там готували педагогів, інженерів чи, можливо, їм потрібні психологи, лікарі чи ще якісь фахівці. Або створити якусь місцеву лабораторію чи науково-культурний центр з вивчення культури й релігії – на місцях видніше, що необхідно конкретно їм. От я пішов би шляхом таких змін і доповнень.

На ректорів – вуздечку?

– Повернімося до урядового законопроекту, який подається ледь не як панацея від усіх проблем у вищій школі. Розмовляючи з керівниками кількох вузів, чула думку – звісно, не на диктофон, – що на них буквально вуздечку планують накинути...

– Підводного каміння в цьому документі й справді багато. Наприклад, там з'являється гарна норма про те, що ректор може бути на цій

посаді не більше двох термінів підряд. У національному університеті ректор обирається на 7 років, у звичайному державному – на 5. Але при цьому одночасно діятиме і стара норма – призначається шляхом виборів до 5 і до 7 років. Якщо ми не замінимо слово «до» на «на», що сьогодні може бути? Приміром, є Ніколаєнко, який не згодний з політикою міністра, колочий якийсь чи просто інших політичних поглядів. Мене – 90 % голосів – обрав університет. Але міністр укладає зі мною контракт на 1 рік, бо ми маємо – до 5 чи 7 років. Через рік я знову приходжу – і знову обрався, 95 % голосів. Та в результаті – маю ще одну угоду на 1 рік. А через два роки мені скажуть: все, знаєш, збирайся – твої два терміни закінчилися.

З'явилася й ще одна не зовсім прийнятна для нас новація. Раніше діяла норма (це записано у ст. 66), що в Україні на 10 тис. населення повинно бути 180 осіб з вищою освітою, а випускників технікумів – 100 осіб. Що вони роблять? Тихенько – всупереч ст. 22 Конституції – зменшили зі 180 до 170, а зі 100 до 80. Що це означає? Що за 5 років за рахунок бюджету буде недобрано в університети 45 тис. чоловік, а в технікуми – 90 тис. От вам і результати закону. Незрозумілим є й механізм формування держзамовлення для вузів на конкурсних засадах. Що буде з непопулярними професіями? Чи не стануть вигравати його тільки ті, хто здатен відкотити? Тобто це будуть приватні вузи, де дешевший студент. Так у нас у результаті позагинаються університети, які мають гарну базу, гарну якість підготовки, але вона там реально коштує дорожче, бо ці вузи переобтяжені лабораторіями, гуртожитками тощо.

Кожному селу – своя початкова школа

– Станіславе Миколайовичу, окрім проблем у вищій школі, у нас їх чимало і в середній. Люди останнім часом, особливо на Київщині, буквально засипають редакцію листами про те, що з наступного навчального року районна влада планує закривати школи, бо вони – малокомплектні. Що робити з цим?

– Насправді економити на школі не можна, бо така «економія» потім повернеться проти всього суспільства. Залишати села без шкіл не варто – в кожному селі повинна бути хоч би початкова школа, тож Україні як повітря потрібна програма збереження сільських шкіл. Нині доцільно запроваджувати нові проекти «Школа – родина», де, припустимо, чоловік і жінка зможуть утримувати сім'ю – малокомплектну школу. А всі оці перевезення, автобуси, дороги – ніяке не здешевлення, бо постійно буде потрібний бензин, а ще ж ремонти

техніки, утримання її в належному стані. Також можливі ДТП, травми – тут ще й питання безпеки школярів виникають. Тому, як на мене, оце закриття шкіл, яке зараз педалюється, – не що інше, як цілеспрямована акція на знищення українського села й повне знеземелення людей у перспективі. Нема села – дешева земля, а там, дивись, і всю Україну продали. Якщо це поки й несвідомо робиться, досить швидко це може мати негативні наслідки для національної безпеки України.

– Попри заяви урядовців про підтримку профтехосвіти там теж не все так просто...

– Та в профтехосвіті, даруйте за тавтологію, просто критична ситуація! Сьогодні прокуратура знущається з керівників цих навчальних закладів, порушуючи кримінальні справи за те, що вони не можуть видавити з дітей – точніше, з підприємств, де ці діти проходили виробничу практику, 50% зароблених коштів. Але це тому, що підприємства їм не платять! А закон сьогодні говорить так: якщо дитина пішла на практику, то половину коштів, зароблених на практиці, роботодавець повинен перерахувати до навчального закладу. А бізнес не хоче взагалі брати на практику цих дітей! Та навчальні заклади змушені своїх вихованців направляти на практику, а майстер – вести їх туди за руку, вони працюють там безкоштовно, а прокуратура порушує кримінальні справи, бо кошти – 50 % – не дали до бюджету училища! Тому я ще раз хочу наголосити: потрібні революційні зміни у відносинах між бізнесом і освітою. Бізнес сьогодні повинен бути стимульований. Йому слід дати право включати затрати на практику, на підготовку кадрів до валових витрат, а цього нема. Сказане й університетів стосується, й технікумів, і тих же самих профтехучилищ.

– Ви вже не раз говорили, що революційних змін потребує і сам зміст освіти. Проблема залишається?

– Так, зміст освіти – один з найбільших її ризиків. Нам негайно необхідна державна програма змісту освіти, на виконання якої передбачити в держбюджеті кілька десятків мільйонів гривень. Змістом освіти повинні займатися щонайменше 5–6 науково-дослідних інститутів Академії педнаук, а не 1–2, як тепер. Щоб це все не писалося на коліні приватним способом! Ну і, ясна річ, нам потрібно повертатися до проблеми нашого педагога. Бо хоч зарплата й збільшується, дякувати Богові, але вона значно відстає від тих цифр, які вимагає Закон «Про освіту». Якщо проаналізувати законодавчі норми, якими зарплата в освіті прив'язана до середньої по промисловості, то нині вчи-

телям ми недоплачуємо мінімум 1500 грн, а викладачеві вищої школи – 2–3 тис. А так не повинно бути.

Коментарі:

турист www: «Благодаря» тестам очень низкого уровня в ВУЗы попадают все, кому не лень. Работать некому. Все юристы и менеджеры. И не обязаны отработать по специальности.. Контрактное обучение вообще лишнее. На него идут те, кто по тестам не прошел, а это ниже плинтуса уровень. Или просто на самые популярные факультеты такую плату устанавливают, что речь о справедливости не идет. Борьба между родительскими кошельками, не более. И потом на каждой сессии этих контрактников «тянут за уши», деканы бегают по преподам и просят 3-ки поставить, лишь бы не отчислять. Зачем?. Это факты, я знаю конкретные примеры. Сейчас подросло такое НИКАКОЕ поколение, что просто страшно

Так что реформы нужны, но вряд ли они будут направлены туда, куда действительно надо.

В. Черний: Тесты, при помощи которых набирают в ВУЗы детей, нужно сохранить в школах. А чтобы не было коррупции-образование должно быть бесплатным, с запада нужно брать пример. Они способны это сделать, а мы -нет. Почему? Зато мы взяли дурной пример, если я правильно поняла это интервью.

В Германии реформы высшей школы состояли в том, чтобы упростить систему преподавания, а именно: они заимствовали из высшей школы соц. стран и сов. Союза, следующее- В университеты на кафедры стали допускать студентов, занимающихся научными исследованиями, которые в течении 6 лет преподают и готовят докторскую диссертацию к защите(кандидатских диссертаций они не защищают) В случае успешной защиты они остаются преподавателями вуза. Это упростило прием на работу молодых преподавателей, которые внесли в университеты живую мысль и нетрадиционный подход. Так было в советских вузах, когда принимали преподавателями студентов и не обязательно кандидатов. Я считаю это внесло в систему преподавания много живого и нового, много новых идей и подходов!

Бесплатное образование в Германии – это сделали умные люди, которые понимали, чем больше образованных людей, тем лучше для страны. Они разумнее воспринимают жизнь и это спокойнее для страны!

Если человек дважды поступает в один и тот же вуз (с баллами по тестированию) и не проходит по конкурсу,, то на третьем году его принимают вне конкурса обязательно!

В вузах эта система тестов не обязательна при сдаче экзаменов, хотя это также устраняет систему взяток и подкупов. Кто хочет учиться, тот учится.

Так же в вузах Германии можно учиться очень долго, не сдав экзамен, вы остаетесь на повторный курс и, я думаю, в этом нет ничего плохого. Вузы переполнены

и студентов бывает в два раза больше, чем замыслено программой. И это хорошо! Когда мы уже перестанем подсчитывать расходы! Забываем только подсчитывать толк от образованных людей в стране.

Что касается Болонской системы, то это не для вузов Украины, но позаимствовать что-то нужное -возможно ***(Кому потрібна реформа вищої школи за Табачником? (Інтерв'ю з экс-міністром освіти й науки С. Ніколасенко. Бесіду вів Т. Хитрик) // Корреспондент. net (<http://blogs.korrespondent.net/journalists/blog/hitriktn/a52258>). – 2011. – 12.12).***

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА

Юридичний блог компанії Jurimex

Про автора: Д. Гетманцев, президент юридичної компанії Jurimex

В который раз ведомство С. Тигипко порадовало широкую общественность очередным ноу-хау в сфере государственной налоговой политики.

Команда неумолимого реформатора представила еще один бесперебойный источник наполнения Пенсионного фонда. Взор министра социальной политики пал на операции украинских физических и юридических лиц с нерезидентами, имеющими офшорный статус. Ведь, по расчетам министерства, объем экспортно-импортных операций с компаниями, зарегистрированными в утвержденном Кабмином перечне офшорных зон, составляет до 1 млрд долл. за 2010 г. А при увеличении объекта налогообложения за счет расширения перечня офшорных зон до 68 объем прогнозируемых поступлений в бюджет составит почти 2 млрд грн в год!

Другими словами, разработчики законопроекта рассчитывают объем налоговых поступлений от нового чудо-налога, не выходя за пределы четырех элементарных арифметических действий. Но, к сожалению, эффективность налогообложения зависит еще и от некоторых других обстоятельств. Как, скажем, перспективы существования объекта налогообложения как такового после введения налога.

Давайте разберемся. В чем логика и первопричина существования офшорных схем сегодня в экономике Украины? Основанием для их применения (что не совсем так, как принято считать) является оптимизация налогообложения. Схема проста. Юридические лица – резиденты производят оплату стоимости «услуг» и «работ»,

предоставленных им нерезидентами – офшорными компаниями, выводя денежные средства за границу. Доход офшорных компаний, поступая на их счета, освобождается от налогообложения. Таким образом резидент безболезненно выводит деньги за границу, относя при этом стоимость предоставленных «услуг» на свои затраты.

Вместе с тем подобная схема оптимизации налогообложения практически полностью исчерпала себя с принятием нормы, сегодня существующей в виде п. 161.2 НК. Согласно ей, при выполнении расчетов через нерезидентов, имеющих офшорный статус, или через их счета, независимо от того, как совершается такая оплата, затраты плательщика налога на оплату стоимости приобретаемых товаров (работ, услуг) включаются в состав их затрат в сумме, составляющей 85 % стоимости таких товаров (работ, услуг).

Иными словами, на расчеты с офшорными компаниями уже сегодня установлен 15 %-ный налог. Ведь затраты по таким операциям ложатся в счет уменьшения прибыли налогоплательщика только частично – в объеме 85 %. Уже эта абсолютно обоснованная и соответствующая практике правового регулирования зарубежных стран норма сама по себе существенно сократила объем прямых (подчеркиваем – прямых) операций с компаниями из офшорных юрисдикций, сделав их практически полностью бессмысленными для отечественного бизнеса, работающего на общей системе налогообложения.

Ведь бизнесмену ничего не мешало после введения нормы поставить между украинским резидентом и офшорной компанией компанию посредника – нерезидента из уважаемой юрисдикции, что и было сделано многими. К таким уважаемым юрисдикциям относятся, например, Великобритания, США, Нидерланды, Швейцария и другие страны, предусматривающие возможность создания отдельных видов компаний, статус которых, с определенными оговорками, весьма близок к офшорным. Но эти оговорки в совокупности с политическим статусом соответствующих стран не позволяют и никогда не позволят занести компании, зарегистрированные в них, в перечень офшоров.

К таким юрисдикциям относится и Кипр, в сознании массового украинца четко и однозначно ассоциируемый с налоговым раем. Так действительно было до 2004 г., когда страна официально вошла в состав ЕС. Одним из условий ее включения в состав ЕС (как, скажем, и Мальты) было прекращение безналогового статуса зарегистрированных на Кипре компаний и введение их обязательной отчетности.

Но уже по состоянию на 2004 г. на Кипре было аккумулировано огромное количество беглых капиталов из стран СНГ. Именно поэтому Кипр до сегодняшнего дня остается самым крупным инвестором Украины, обеспечивая украинским собственникам кипрских компаний безопасность и конфиденциальность их капиталов. Кстати, это сегодня является для них значительно важнее, чем налоговые льготы.

Вместе с тем, конечно, определенное количество прямых операций с офшорными юрисдикциями не утратили своей экономической привлекательности для отдельных видов субъектов, продиктованной, в первую очередь, конкретными условиями их хозяйствования.

Но что же убеждает команду С. Леонидовича в том, что отечественный бизнес, использующий офшорные схемы, не реформатируется под требования предложенной законодательной инициативы, пустив финансовые потоки не напрямую на офшоры, а через уже упомянутые выше респектабельные юрисдикции? Ведь, кроме всего остального, такая схема работы пусть и чуть дороже, но, без сомнения, безопаснее для работы.

Возможно, С. Тигипко намеревался обложить налогом уже существующие контракты с офшорными юрисдикциями, захлопнув налоговый капкан на уже заключенных на момент принятия законопроекта договорах? На это указывает, согласно законопроекту, возникновение налоговых обязательств при передаче прав требования или зачете встречных однородных требований. Но ведь даже студент-второкурсник смог бы объяснить авторам, что закон не распространяется на правоотношения, возникшие до его принятия. Посему подписание договоров цессии или односторонний зачет встречных однородных требований вполне может быть оформлен, удивительным образом, за один день до вступления закона в силу. Ведь подобные сделки не регистрируются, что предоставляет их сторонам достаточно широкий маневр для определения даты их подписания.

Очень предусмотрительно, что (это, впрочем, не характерно для последних инициатив Министерства социальной политики) законопроектом были выведены из-под объекта налогообложения операции по международным договорам, ратифицированным Верховной Радой. Но ведь, с одной стороны, не все кредитные соглашения ратифицируются парламентом, а, с другой стороны, существует (кому как не С. Тигипко об этом знать) такое понятие, как банковские операции, в т. ч. в рамках корреспондентских отношений между банками. Они также должны подпадать под новый налог? Судя по предложенному

варианту законопроекта – да. Иными словами, банкам предлагается прекратить любые операции с коллегами, расположенными в 68 странах и юрисдикциях.

Хотелось бы не согласиться с критиками предложенного законопроекта, утверждающими, что платежи офшорным компаниям не могут быть объектом налогообложения. Налог является одним из самых эффективных механизмов управления не только экономическими, но и социальными процессами в обществе. Вспомним хотя бы налог на бездетных, долгое время существовавший в СССР. Поэтому налогом можно без всякого преувеличения обложить все. Достаточно только правильно обозначить объект налогообложения, поработать над администрированием, просчитать социально-экономический эффект от его внедрения. То есть сделать то, результат чего напрочь отсутствует в предложенной законодательной инициативе.

Возможно, С. Тигипко сопровождает злой рок, возможно, налоги – это вообще не его стихия, может, его подводит команда, но странным образом каждая законодательная инициатива министра на поприще налогообложения, начиная от легализации зарплат и заканчивая налогообложением операций с офшорами, превращается в откровенный фарс, спрятанный за ширмой громкого и красивого пиара. Может, сильному украинцу следует всерьез подумать о проявлениях своих талантов в другой области?

Сегодня с высокой долей вероятности мы можем прогнозировать, что вторая серия режиссируемого С. Леонидовичем сериала «Спасти Пенсионный фонд» меньше всего способна повлечь за собой наполнение последнего, предрасполагая лишь к дополнительной, но, слава богу, краткосрочной головной боли отечественных предпринимателей (*И снова “здравствуйте”: офшоры и налоги // Юридический блог компании Jurimex (<http://jurblog.com.ua>)2011. – 8.12.*)

Блог на сайті Судебно-юридической газеты online

Про автора: С. Пограничный, шеф-редактор «Судебно-юридической газеты», заступник председателя Асоціації судей і працівників судів України

С учетом того, что 75 % общих дел Европейского суда по правам человека (ЕСПЧ) имеют украинские корни, а 90 % от этих

75 % дел – типичные, назрела острая потребность имплементации судебной практики ЕСПЧ в национальную судебную систему.

К сожалению, пилотные решения, принятые Европейским судом, в Украине не выполняются, и хотя Европейская конвенция превалирует над нормами национального права, о ней в судах слышно редко.

Судьи говорят, зачем мы будем это изучать, если защитники этим не пользуются, а защитники утверждают, что им это тем более ни к чему, раз судьи с европейским подходом незнакомы. Получается, замкнутый круг. И хотя возложенное на суды обобщение судебной практики является очень важным инструментом недопущения неоднозначной трактовки закона, к становлению прецедента как источника права в Украине национальная судебная практика имеет весьма опосредованное отношение.

Напомню, что судебный прецедент есть ни что иное, как решение определенного высшего судебного органа по конкретному делу, которое на будущее принимается за образец в сходных случаях, в то время как судебная практика – это, прежде всего, итог однозначного применения закона, служащий исключительно аргументом в системе доказывания. Говоря о прецедентном праве в Украине, считаю необходимым подчеркнуть, что мы никогда не получим тот аналог прецедентного права, который существует в англо-американской системе ввиду противоречий такового нашей традиционной системе права.

Однако с введением в действие Закона Украины № 3477-IV от 23.02.2006 г. «О выполнении решений и применении практики Европейского суда по правам человека» в Украине заговорили именно о прецеденте. Связано это с тем, что ст. 17 данного нормативного акта прямо предписывает национальным судам применять при рассмотрении дел не только Европейскую Конвенцию, но и практику ЕСПЧ «как источник права». Согласно этому определению, данному в Законе, судебная практика Европейского суда по правам человека является прямым производным и не может существовать отдельно от Конвенции о защите прав человека и основных свобод, а Конвенция не может существовать и функционировать без соответствующих решений ЕСПЧ. Утверждает в таком заключении и ст. 19 Конвенции, где дословно сказано, что «Европейский суд по правам человека учреждается для обеспечения соблюдения Высокими Договаривающимися Сторонами их обязательств по Конвенции и протоколам к ней». Получается, что решения ЕСПЧ в качестве неотъемлемой составляющей

части Конвенции равны по силе положениям Конвенции, ратифицированной Законом Украины № 475/97-ВР от 17.07.97 г., то есть имеют силу международного договора, согласие на обязательность которого было дано Верховной Радой Украины в соответствии с Законами Украины № 475/97-ВР от 17.07.97 г. и № 3477-IV от 23.02.2006 г.

Я часто сталкиваюсь с распространенным заблуждением, что указанная судебная практика по своей силе равна Закону, хотя на самом деле ее юридическая сила выше, и это прямо следует из правовых норм. В частности ч. 3 ст. 4 Хозяйственно-процессуального кодекса Украины утверждает: «Если в международных договорах Украины, согласие на обязательность которых дано Верховной Радой Украины, установлены иные правила, чем те, которые предусмотрены законодательством Украины, то применяются правила международного договора». Аналогичные нормы содержатся в Уголовном кодексе Украины (ч. 1 и ч. 5, ст. 3 УК), в Кодексе административного судопроизводства Украины (ч.6, ст.9 КАСУ) и в Гражданско-процессуальном кодексе Украины (ч. 2 ст. 3 ГПК). Таким образом, нельзя оправдывать медлительность имплементации судебной практики ЕСПЧ ее инородностью в контексте традиционного законодательства. Скорее уж торможение процесса продиктовано неискушенностью национальных юристов, которая, в свою очередь, вызвана низкой мотивацией и дефицитом информации, труднодоступность которой повсеместно признается ведущими специалистами в этой отрасли (*В Украине появится прецедентное право? // Судебно-юридическая газета (<http://sug.kiev.ua>). – 2011. – 6.12).*

Блог на сайті Profit-Consul

Закон України от 04.11.2011 г. № 4014-VI «О внесении изменений в Налоговый кодекс Украины и некоторые другие законодательные акты Украины относительно упрощенной системы налогообложения, учета и отчетности» вносит определенные изменения в систему упрощенного налогообложения, которые вступят в силу с 01.01.2012.

Переработке подверглись пункты, которые регламентировали систему упрощенного налогообложения, и в целом закон был воспринят положительно, так как он существенно улучшает предыдущую редакцию Налогового кодекса, действовавшего с 01.01.2011. В

частности, переход на единый налог будет проходить по новым схемам. Однако есть веские основания полагать, что данные изменения противоречат уже существующим нормам Налогового кодекса Украины, а, следовательно, они не совсем законны.

Согласно пп. 4.1.9 п. 4 ст. 4 Налогового кодекса Украины налоговое законодательство Украины основывается на принципах стабильности и прозрачности. В частности, недопустимы изменения в схемах и объемах налоговых сборов и отчислений позднее шести месяцев до начала нового бюджетного периода, в котором будут действовать новые правила и ставки. Также не должны изменяться налоги, сборы, ставки и льготы на протяжении всего бюджетного года. Закон Украины от 04.11.2011 г. № 4014-VI «О внесении изменений в Налоговый кодекс Украины и некоторые другие законодательные акты Украины относительно упрощенной системы налогообложения, учета и отчетности» был обнародован в издании «Голос Украины» № 221 от 24.11.2011 и вступит в силу уже с 01.01.2012, хотя должен вступить в силу только с 01.06.2012. Таким образом, пп. 4.1.9 п. 4 ст. 4 Налогового кодекса Украины не соблюден.

К сожалению, данная практика встречается в нашем законодательстве далеко не первый раз. Аналогичным образом принимался действующий Налоговый кодекс Украины. Более того, к Налоговому кодексу неоднократно вносились поправки, которые вступали в силу раньше установленного срока в 6 месяцев. Получается, что законных налогов в Украине нет, а действующая власть устанавливает налоги на свое усмотрение, без соблюдения действующих законов. Ежедневно мы слышим о налоговых нарушениях и отказах предпринимателей или простых граждан платить законные налоги. Если государство не выполняет законы, что можно ожидать от граждан? Если мы хотим построить правовое демократическое государство, в котором Закон будет для всех единым, то следует начинать с Налогового кодекса, который будет приниматься и действовать в соответствии с действующими законными нормами (*Единый налог // Profit-Consul (<http://profit-consul.com/blog/243>). – 2011. – 12.12).*

Блог на сайті Profit-Consul

При первом рассмотрении письма Государственной налоговой службы Украины (ГНСУ) от 08.09.11 № 1604/6/15-1415 его содержание вполне понятно и не содержит ничего необычного.

В частности, пп. 138.10.3 и п. 138.2 Налогового кодекса Украины (НКУ) гласит, что к налоговым отчислениям налогоплательщика можно относить затраты на рекламу, маркетинговые исследования рынка и предпродажные расходы на подготовку товаров, которые подтверждены документально. Однако не все так просто, как кажется на первый взгляд. Если более детально рассмотреть содержание этого письма, то многие нюансы станут более существенными и содержательными. Проанализируем более детально данное письмо ГНСУ.

Действующий НКУ содержит четкое определение понятия «маркетинговых услуг». Однако некоторые его составляющие из пп.14.1.108 для налогоплательщика оказались не совсем понятными. Например, рассмотрим расходы предприятия по продвижению своей продукции до потребителя и ее послепродажное обслуживание. Согласно пп.14.1.108 НКУ на счет маркетинговых расходов будут отнесены данные финансовые средства только в том случае, если будет доказана прямая связь этих расходов с предпринимательской деятельностью данного субъекта хозяйствования. Ссылаясь на данный факт, контролирующие органы всячески препятствуют включению в декларацию налоговых отчислений расходов на рекламу, маркетинговых исследований и прочих затрат, так как эти они были инициированы производителем, а товары реализовывались через торговую сеть и данный факт не был отражен в Единой информационной налоговой базе.

В своем письме ГНСУ обратила внимание налоговых органов на то, что к предусмотренным отчислениям относятся расходы на рекламу и маркетинговые исследования, которые переданы дистрибьюторским сетям на дату оказания данных услуг. Это положительный сдвиг в налоговом законодательстве и остается надеяться на то, что ГНСУ не изменит своего решения и продолжит развивать законодательную базу в соответствующем направлении. Данное решение позволило бы производителям формально включать в налоговые отчисления расходы на рекламу и маркетинговые исследования в ритейлерских сетях для более успешного продвижения своих товаров или услуг на рынке.

Следует отметить, что в письме ГНСУ имеются требование обязательного документального подтверждения расходов на рекламу и маркетинговые исследования. Например, отчисления можно подтверждать с помощью акта выполненных или принятых работ. Желательно, чтобы в данных документах как можно более подробно было изложено решение предприятия о проведении рекламных

или маркетинговых кампаний и были описаны соответствующие хозяйственные цель, которые преследовались. Например, увеличение продаж, расширение рынка сбыта, формирование положительного имиджа компании и т. д. (*Расходы на рекламу и маркетинговые исследования // Profit-Consul (<http://profit-consul.com/blog/246>). – 2011. – 14.12).*

Блог на сайті Ubr.ua

Про автора: В. Кулаков, адвокат

Верховной Радой Украины действующего созыва принят очередной закон, направленный на обеспечение и защиту прав лиц, приобретающих товары – Закон Украины «Об ответственности за вред, причиненный вследствие дефекта в продукции».

Данный нормативный акт регулирует отношения ответственности за вред, причиненный потерпевшим вследствие дефекта продукции. Потерпевшими считаются потребители (пользователи) продукции, которым причинен ущерб.

Согласно указанного закона основным фактором, который определяет дефектность, является несоответствие товара определенному уровню безопасности.

Если говорить о качестве через призму Закона Украины «О защите прав потребителя», то надлежащее качество – это свойство продукции, соответствующее требованиям, установленным для этой категории продукции в нормативно-правовых актах и нормативных документах и условиям договора с потребителем.

Имея два специальных закона, резюмируем, что отныне производитель обязан вводить в оборот продукцию, которая не только соответствует установленным требованиям (стандартам), но и делает невозможным возникновение ущерба в результате ее правильного использования (отсутствие дефекта).

Понятнейшее содержание дефектной продукции имеет свои особенности. Например, в законе сказано «продукция не может считаться имеющей дефект, только по той причине, что после ее введения в обращение была введена в обращение продукция лучшего качества». Насколько сможет защитить данная норма производителя, покажет время, но уже можно сказать, что данная норма может

нивелироваться, поскольку у нас отсутствует четкий перечень всех окончательных элементов понятия «уровень безопасности» товаров.

Важно отметить, что сам по себе факт дефекта продукции еще не является основанием для привлечения к ответственности. Для этого необходимо доказать: наличие вреда; наличие дефекта продукции; наличие причинно-следственной связи между дефектом и вредом.

При этом под ущербом подразумевается исключительно вред имущественного характера, поэтому если Вам причинен вред неимущественного характера, его нужно будет доказывать по общим правилам гражданского судопроизводства.

Одним из противоречий принятого нового закона является несогласованность по срокам давности для обращения за защитой нарушенного права. Например, согласно норм закона, к требованиям о возмещении вреда применяется исковая давность продолжительностью в три года. Предметом такого вреда выступают факты увечья, смерти, ухудшения здоровья и т.п. Однако, в соответствии со ст. 268 ГК Украины, требования о сроке исковой давности о возмещении вреда, причиненного увечьем, другим повреждением здоровья или смертью, не распространяются. Какой нормативно-правовой акт будет применяться в судебной практике, покажет время.

Единственное, что можно сказать с уверенностью, так это то, что принятый закон приведет к усилению ответственности производителей (продавцов) товаров и услуг, которые работают с конечными потребителями. Хотелось бы верить, что это только подтолкнет наших производителей к совершенствованию качества товаров, а не станет очередным «плацдармом» для коррупции органов по защите прав потребителей (*Ответственность за дефект продукции // Ubr.ua (<http://blog.ubr.ua/pravo/tvetstvennost-za-defekt-produkcii-1689>). – 2011. – 12.12*).

Блог на сайті Кореспондент.net

Про автора: Олександр Миколайович, фізик, соціолог

Сьогоднішня виборча система – це завтрашня якість життя.

Визначивши мету дослідження, як виявлення місця і ролі виборчої системи у суспільних відносинах, ми з'ясували наступне.

Опитування, що мали на меті виявити, – «Яку із виборчих систем громадяни України вважають кращою», – показали таке розмаїття

вподобань (як в межах групи опитування, так і між групами), яке можливо пояснити тільки відсутністю у більшості громадян знання місця і ролі виборчої системи у суспільних відносинах. Саме це і стало головним чинником необхідності проведення цього дослідження.

Розглянувши питання, – «Завдання, вирішення яких пов'язано з виборами», – ми виявили, що такими завданнями є наступні:

- формування органів державної влади;
- приводити до влади тих, чия діяльність на владних посадах буде такою, щоб стан країни не погіршувався, а в ідеальному випадку – стан країни мав би позитивний розвиток;
- стимулювати розвиток партій, у напрямку вироблення програм, виконання яких веде до позитивного розвитку країни;
- створити умови, в яких контроль діяльності обраних з боку суспільства є можливим, простим і дієвим, з обов'язковою наявністю простої і дієвої системи відклику обраних.

Досліджуючи наявні виборчі системи на придатність їх вирішувати зазначені завдання, ми встановили, що серед мажоритарної, пропорційної і гібридної виборчих систем, лише гібридна система найкраще задовольнила всім цим вимогам.

Подальшими дослідженнями виявлено, що тип виборчої системи суттєво впливає на якісні характеристики обраних. А якісні характеристики обраних, в свою чергу, мають суттєвий вплив на зміст і спрямованість діяльності обраних, зокрема, – на зміст і спрямованість законодавства.

Далі було показано на прикладах, як саме зміст і спрямованість законодавства коли безпосередньо, коли опосередковано, коли відразу, коли з часом, але завжди суттєво впливають на якість життя через те, що визначають його умови.

Передбачаючи можливі закиди відносно того, що поза увагою дослідження залишився суттєвий чинник – фальсифікація виборів, слід зауважити наступне. Цей чинник має місце за будь-якої виборчої системи, хоча в залежності від її типу змінюється сукупність засобів фальшування. Остання є полем подальшого вдосконалення законодавства і сукупності засобів запобігання фальшуванню.

Тож, дослідженням доведено, що обравши виборчу систему, тим самим ми визначили: хто саме, за своїми якісними характеристиками, буде обраний; які умови життя він буде створювати нам; як ми будемо контролювати його діяльність. Отже, обравши виборчу систему сьогодні, ми тим самим однозначно визначили якість нашого життя завтра.

Таким чином, якщо бажаємо жити краще, то вимагаємо від ВР негайно прийняти виборчий закон, який буде уособленням гібридної виборчої системи! Коли доб'ємось того, тоді і буде нам щастя (*Місце і роль виборчої системи у суспільних відносинах // Корреспондент.net* (<http://blogs.korrespondent.net/users/blog/ansokolov/a52278>). – 2011. – 13.12).

Редакційна група відділу
синтезу соціокультурних мережевих ресурсів
Н. Автономова, Т. Дубас,
Л. Степченко, Ю. Шлапак

Комп'ютерна верстка
А. Бергелська

Підп. до друку 20.12.11.
Формат 60x84/16. Друк. офс. Папір офс. Обл.-вид. арк. 4,43
Видається в друкованому та електронному вигляді

Надруковано у НВЦ Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3